

**CAPITALA
CULTURALĂ
EUROPEANĂ**

Despre noua premieră a lui Andrei Șerban, cu *Don Juan în Soho*, și vizita lui Victor Erofeev la Sibiu.

ÎN » PAGINILE 4-5

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂTA » EDIȚIA NAȚIONALĂ » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

1,5
LEI

ÎN » PAGINA 7

NR. 131 » 9 – 15 iunie 2007 » Săptămînal realizat de Editura Polirom, „Ziarul de Iași” și „Gazeta de Sud” » supliment@polirom.ro

TINERELE SPERANȚE AU DEVENIT VEDETE ALE CINEMA-ULUI MONDIAL

Își arată colții!

**Anamaria Marinca:
La Cannes, a
leșinat lumea
în sală**

Interviu realizat de Ana-Maria Onisei

„4 luni, 3 săptămîni și 2 zile a fost făcut pentru România, nu pentru export. Abia în țară depășești bariera de limbă, sînt lucruri și nuanțe pe care nici o traducere nu le poate surprinde. Aveam emoții și fiindcă în România lumea a devenit un pic cinică față de subiectele ce au legătură cu comunismul, cei din afară pot fi mai ușor impresionați.”

ÎN » PAGINILE 8-9

Mihai Chirilov, directorul Festivalului Internațional de Film Transilvania, a dat „Lovitura” anul acesta deschizînd ediția cu filmul premiat la Cannes cu Palme d’Or

Cristian Mungiu a devenit, peste noapte, un român foarte iubit. Mai ales de autorități – președintele l-a decorat la Cotroceni, iar primarul ieșean l-a numit cetățean de onoare al municipiului. Dincolo de onoruri, rămîne de văzut în ce măsură acest moment de grație va reprezenta pentru șefii cinematografilei un semnal suficient de puternic pentru a schimba ceva.

„La Cannes, românii cerșesc cu pechinezul și pisica” – Iulia Blaga în » PAGINA 13

**REPORTAJE DE LA
FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
DE FILM TRANSILVANIA:**

» Luiza Vasiliu din Cluj
» Veronica Niculescu din Sibiu

ÎN » PAGINILE 6-7

DAN LUNGU „BIFEAZĂ” AUSTRIA

Romanul de debut al scriitorului Dan Lungu, *Raiul găinilor*, apărut la Polirom în 2004, a fost publicat, de curând, în germană la editura austriacă Residenz Verlag. De altfel, tot în această toamnă urmează să fie editat și volumul de proză scurtă *Băieți de gașcă*.

Prima apariție a *Raiului găinilor* în străinătate a fost în 2005, în Franța, publicat de Jacqueline Chambon, romanul stînd vreme de câteva săptămîni în topul celor mai bine vîndute cărți ale editurii. Va urma editarea în Slovenia, la Apokalipsa (tot 2007). Dan Lungu se pregătește să-și lanseze, în februarie 2008, un al doilea volum pe piața franceză – *Sint o babă comunistă!*, la Editions Jacqueline Chambon. „Autorii din Vest au probleme mari să se diferențieze unii de alții; noi, cei din Est, avem un capital de «diferențe», venit dintr-o istorie și un set de experiențe particulare, care poate lua cititorul străin prin surprindere. În ce mă privește, nu-mi propun deloc să fiu exotic, ci doar să scriu eu însumi – altfel nici n-aș putea scie...”, mărturisea, de curînd, Dan Lungu într-un interviu acordat „Suplimentului de cultură”.

OBSTACOL

Ion Barbu: „Cel mai mare obstacol a fost colaborarea cu Administrația Fondului Cultural Național. Dacă am scrie o carte despre acest lucru, l-am concura pe Kafka. Neimplicarea autorităților locale n-a fost un obstacol, pentru că nu ne-am lovit de ele”.

Frați, eroi, neam, patrie...

La sfîrșitul săptămîinii trecute și începutul săptămîinii în curs, presa noastră s-a văzut aproape obligată de situație să facă un salt în timp, în trecut, pentru a redescoperi epitele caracteristice începutului anilor '90, pentru a regăsi o atmosferă din care conectarea la UE ne scosese. A fost de ajuns o privire dincolo de Prut, spre o zonă la care ne cam dezobisnuiserăm să privim, pentru a ne reaminti cuvinte aproape demonizate precum „eroi ai neamului”, „patriotism” etc. Eliberarea din pușcăriă transnistreană a lui Andrei Ivanțoc și, mai apoi, a lui Tudor Petrov, ultimii doi prizonieri din grupul Ilașcu, a fost motivul.

Nu reacția presei este însă de comentat aici. Ci a celor doi oameni, în special a lui Andrei Ivanțoc, reacții care trebuie să li se fi părut de neînțelese foarte tinerilor noștri concetățeni pentru care comunismul e doar un capitol din cartea de istorie, la fel de palpabil ca Evul Mediu. La fel de „interesant”. Și pentru care Basarabia e doar o țară vecină unde, din motive poate încă neelucidate, se vorbește aceeași limbă. Nu sînt ironic de dragul ironiei, nu generalizez, dar mi s-a întîmplat, în ultima vreme, să vorbesc cu adolescenți, altfel suficient de inteligenți, care se apropiau destul de mult de imaginea de mai sus. Iar în momentul în care Andrei Ivanțoc s-a reîntors, în acea fugă patetică, dar atât de impresionantă în fond, spre Transnistria, nu mi-am putut stăpîni imaginația să nu incropească chipul cumva

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

Lucian Dan TEODOROVICI

siderat al unui adolescent de 18 ani care, cu siguranță, n-a priceput mare lucru din ceea ce se întîmpla. Eroii? Patrie? Iubire de țară? Frații noștri? Cum or fi sunat în urechile lui toate aceste cuvinte atît de *necontemporane*?

Dincolo însă de fuga aceea plină de sens, năucitoare trebuie să i se fi părut tîrîrului din imaginația mea discursurile celor doi eliberați. „Va cuprind pe toți, frați români”, spunea Ivanțoc, mirîndu-se totodată de celularele la care era pus să vorbească, obiecte străine, smulse dintr-un SF care, în 15 ani de temniță, s-a dezvoltat afară. În acel „afară” pe care Ivanțoc și Petrov și l-au construit altfel, probabil, în inchipuirea lor dintre gratii. „Avem aceleași sentimente ca în urmă cu 15 ani, aceeași cauză” – au mai spus ambii eliberați, nedîndu-și încă seama că, dincolo de ei, cauzele au murit fără a fi fost rezolvate, chiar aspirațiile propriilor concetățeni moldoveni disipîndu-se: prea puțini mai privec spre Transnistria, mult mai palpabile și mai dorite fiind niște pașapoarte românești care să le permită drumul spre Occidentul căpșunarilor, al constructorilor, al menajerilor din Est.

Fără a mai avea nevoie să apelez la adolescentul construit în imaginație,

am fost șocat de nepotrivirea dintre doi eroi și realitatea în care trăim. În numai 15 ani, am senzația că s-a produs, în mințile noastre, o adevărată mutație: una benefică în fond, căci a rămas blocat într-un proiect al luptei patriotice, în milenul trei, ar fi nu numai contraproductiv, dar chiar periculos. Patria s-a mutat în economie, războaiele s-au transformat în lupte aprige pe terenul financiar, „palmele de pămînt românească” se măsoară în zeci sau

» Patria s-a mutat în economie, războaiele s-au transformat în lupte aprige pe terenul financiar, „palmele de pămînt românească” se măsoară în zeci sau sute de euro pe metru pătrat, iar sovietele crotopitoare au fost înlocuite de mult mai moderne agenții imobiliare.

sute de euro pe metru pătrat, iar sovietele crotopitoare au fost înlocuite de mult mai modernele agenții imobiliare. Nu mai avem timp de ode închinăte țării, de aspirații patriotice, de ridicat staturii. E, probabil, bine. E, posibil, în același timp să fie și rău. Dar nu știu, nu sînt în măsură să cuantific cît de rău sau cît de bine.

Cu siguranță ar fi însă rău ca, prinși în noul proiect național, să le refuzăm celor doi ultimi membri ai grupului Ilașcu eliberăți calitatea de eroi. Ar fi rău ca eliberarea lor să rămîna doar un subiect de presă al sfîrșitului unei săptămîni din anul 2007. Ar fi rău să îi privim ca pe niște oameni ai altor timpuri, uneori chiar zimbind pe sub mustați cînd le auzim discursul. Ar fi rău să nu ne amintim că, fără inflamațiile lor și ale tuturor celor pe care îi numim astăzi eroi, nu ne-am fi cîștigat dreptul de a fi o națiune modernă. Chiar dacă Transnistria a rămas *acolo*, chiar dacă Basarabia însăși a rămas *dincolo*, ar fi rău să nu ne dăm seama că și astăzi, cînd pînă și cuvîntul patriotism ne sună atît de vetust, păstrăm o datorie morală față de ei. O datorie morală pe care nici președintele României, nici primul-ministru nu au găsit că e firesc să o marcheze, în zilele imediat următoare eliberării celor doi. Dar încă nu e tîrziu și poate că, în pauzele de respirație pe care o să le permită lupta lor politică, își vor găsi timp să-și amintescă și de eroii unor altfel de lupte.

DECLARAȚIA SĂPTĂMÎNII

» „Nu apăr nici CNC, nici juriu... Orice juriu procedează subiectiv, nu există un juriu absolut obiectiv, fiindcă este format din persoane, fiecare cu gusturile, preferințele și viziunile sale.” – Adrian Iorgulescu, ministrul Culturii și Cultelor

SUPLIMENTUL LUI JUP

ION BARBU A ÎNVINS CAPITALA CU PERIFERIA LA GALA SOCIETĂȚII CIVILE

Secțiunea „Artă și Cultură” a Galei Societății Civile, ediția 2007, a fost cîștigată de proiectul *Petrila – Periferia Culturală Europeană*, realizat de Ion Barbu prin Societatea Culturală „Condiția Română”. Un proiect nominalizat la Marele Premiu (adjucecat de Asociația Salvați Dunărea și Delta) și la care am fost părtași, cu „Suplimentul de cultură”, vara trecută, cînd am relatat de la lucrările primei și ultimei ediții a Festivalului Periferia Culturală. Ceremonia de decernare a premiilor Galei Societății Civile a avut loc pe 31 mai, la Teatrul Național din București.

„Avînd în vedere că Sibiu a fost declarat pentru anul 2007 Capitală Culturală Europeană și țînînd cont că pentru a ajunge în orice capitală trebuie să treci prin periferie, cu de la sine putere am declarat pentru anul 2006 *Petrila, Periferia Culturală Europeană*”, și-a explicat Ion Barbu demersul. „Proiectul nostru s-a vrut a fi o alternativă culturală pentru un oraș mono-industrial (*Petrila*) care se pregătește să moară din pricina închiderii în viitorul apropiat a minei care țîne, la ora actuală,

orașul în viață. Drept pentru care prin proiectul sus-amintit am oferit patru alternative culturale care, puse în valoare, pot salva localitatea. Beneficiarii ar fi trebuit să fie în primul rînd administrația locală, dar și locuitorii *Petrilei*. Că nu s-a întîmplat așa, nu sîntem de vină”, mai precizează Barbu.

Proiectul s-a desfășurat între lunile martie și decembrie ale anului 2006. Au rezultat patru volume, dintre care două au apărut la Polirom: *Antologia poeziei românești la zid și Colonia rîsa-plînsa*. La Brumar a fost editat albumul *Petrila – unter alles*, iar la Curtea Veche *Frumosul din Petrila adormită*.

La categoria obstacole întîmpinate, cunoscutul caricaturist precizează: „Cel mai mare obstacol a fost colaborarea cu Administrația Fondului Cultural Național. Dacă am scrie o carte despre acest lucru, l-am concura pe Kafka. Neimplicarea autorităților locale n-a fost un obstacol, pentru că nu ne-am lovit de ele. Imaginea de speriat dobîndită în anii de glorie ai mineraielor este, la fel, un obstacol în a convinge artiștii și mass media să vină aici”.

MIERCURI ȘI JOI (LA PRÎNZ)

Bookfest – Raport preliminar

Spațiul pavilionului central al Romexpo mai bine gestionat și o promovare mult mai slabă a evenimentului – acesta ar fi, în două rânduri, Salonul de Carte Bookfest, aflat la ediția a II-a. Consemnări la mijlocul celei de-a doua zile (joi).

George Onofrei

Invers decât pe Titanic, editurile sărace au achiziționat spații standard la etaj, în vreme ce marile grupuri editoriale s-au instalat pe toată suprafața principală, de la parter. Polirom, Humanitas, Rao, Curtea Veche sau Corint au reușit să monopolizeze atenția prin standuri ce ating uneori peste 200 de metri pătrați. „Cei mari”, principalii „investitori” în târg, au avut cel mai mult de suferit de pe urma fluxului slab de cumpărători de miercuri și joi, unele edituri de nișă înregistrând vânzări comparabile cu anii anteriori. Lumea vine și pentru că sînt mai greu de găsit volumele lor în librării.

Avem și în acest an „străzi” pe care călcam printre standuri – Camil Petrescu, Mihai Eminescu etc. O noutate o constituie „silentium”, în care ți se asigură liniștea (și paza) – un spațiu de relaxare și lectură, în care ești invitat de „hostesele” Bookfest. Ai zice că nimeresti, dacă nu ești atent, *La țigănci*. La ieșire, după ce ai citit sau ai făcut poze, te liniștești – e tot târgul din 2007 și Editura „Zodia fecioarei” tot n-a reușit să își amenajeze locația.

(Scriu în „centrul de Internet” al Bookfest, care... nu are încă Internet. Niște băieți cu tricouri albe introduc de zor „aipturi” și nu iese nimic de un ceas. Robert Balan mă anunță că a verificat și ieri – nu era net! Și când te gîndești că Ioan T. Morar se plînge în *Cartea de la capătul*

lunii că merge greu la Nouméa, în Noua Caledonie!)

Urina sfîntă de la Mix

Tot mai multe calculatoare în târg, multe dintre editurile mici încearcă să atragă publicul și prin afișarea ofertei pe un ecran LCD. Dai de Tintin, dar și de panaceul pentru scriitori: volumul *In căutarea inspirației*, apărut în colecția „În căutarea înțelepciunii” a Editurii Mix. De aceeași editură, un manual pentru Bi-volaru: *Urina sfîntă*. Biblioteca Națională a Academiei te anunță că *Românica* există, nu e doar în bancuri!

Mai sînt și standuri goale, dar și unele cu trei cărți răsfrate. De fapt, „realitatea editorială” pîcîntă la etaje se regăsește, nu la „capitaliștii” de la parter! Pentru că nu aflu zi de zi *Misterele fundamentale descoperite* și nici nu îți poți procura de la orice punct de vânzare a cărții *Apocalipsa Daciei, Dacilor, Românilor* (de la Masram).

Chermezele scriitoricești și editoriale din alți ani se văd înfrînte de cele două „locante” cu sandvișuri și cafea la 5 lei și cu extrem de puține mese. Rămîn micii de afară!

Bref – miercuri a fost cea mai slabă zi de miercuri din istoria târgurilor de carte (o spun directorii de vânzări), joi a mai apărut ceva lume. Raportul complet – peste o săptămîna!

P.S. – Site-ul „Suplimentului de cultură” a oferit zilnic cititorilor noutăți despre oferta editorială a principalilor competitori de pe piața de carte, programul lansărilor și relatări de la evenimentele din târg. Arhiva însemnărilor se găsește în continuare pe www.supliment.polirom.ro.

ROMÂNII E DEȘTEPTI

Radu Pavel GHEO

Cea mai grețoasă meserie din România

Am încercat la un moment dat să decid care mi s-ar părea cea mai grețoasă meserie din România de azi. Desigur, primele opțiuni au fost unele clasice. *Gunoier*, de exemplu. Doar că nu eram prea convins. Clișeul nu mai funcționează. E o profesie ca multe altele. Grea, da, dar nu grețoasă. Aș putea s-o fac liniștit. Cînd îi văd pe cei de la salubritate, cu mănuși, salopete, containere ecologice și mașini moderne, văd niște oameni ca oricare alții, înhămați la o muncă grea, oboșitoare, monotonă... dar nu grețoasă.

Meseria de *hingher* era iarăși un candidat bun la titlu. Nu-i nici ușor, nici plăcut să viței cîini speriați, să-i gîtui cu lațul și să-i arunci în cuști. Dar și aici lucrurile s-au schimbat. Acum există și adăposturile de animale, unde fiecare patruped mai are o șansă... OK, nu aș face cu inima ușoară pe hingherul, dar dacă n-aș avea încotro... Altfel, da, meserie grea, ce să zic?

Deratizor e deja un fleac. Nici nu mai pierd vremea cu detalii. Mai ales că am găsit deja marelui cîștigător.

Poate pare previzibil, dar eu n-am reușit să găsesc o meserie mai grețoasă decât cea de *parlamentar român*. Senator sau deputat – totuna. Asta meserie greu de suportat! Psihic, nu fizic. Nu-i de glumă! Dacă în Anglia se zicea că politicianul trebuie să înghită în fiecare dimineață o broască – metaforic, desigur –, politicianul român, încă incomplet sincronizat cu Europa, trebuie să ingurgiteze cantități homeopatice de fecale – tot metaforic, desigur.

Îmi imaginez situația (destul de improbabilă, dar nu imposibilă) în care un proaspăt deputat intră pentru prima dată în clădirea Parlamentului României. El știe că a fost trimis acolo de niște oameni care l-au ales ca reprezentant al lor și că trebuie să respecte niște promisiuni, fie că au fost făcute de el, fie că le face partidul pe care-l reprezintă. Așadar, omul nostru își suflecă mințile și trece la treabă. Iar în momentul respectiv intervine șocul. Ce gunoaie, ce șobolani, ce cîini vagabonzi?! Nimic nu se poate compara cu suferințele parlamentarului onest!

Primul lucru pe care îl descoperă e că în Parlament nu votezi niciodată după cum îți dictează conștiința ori „misiunea”, ci după cum îți spune partidul și șeful direct. Apoi inocentul nostru ipotetic află că nici partidul nu e o entitate doctrinară coerentă. Partidul înseamnă de fapt unul sau doi

oameni, cei care hotărăsc fiecare mișcare a turmei deputațești și parlamentare de sub ei. Disidența ar însemna ostracizare. Libertatea de conștiință trebuie extirpată. Așa că parlamentarul veritabil, cu stofă, se conformează și intră în turma anonimă, înțelegînd repede că sintagma „voința poporului” înseamnă de fapt voința celor patru-cinci lideri de partide din Parlament.

Încetul cu încetul, inocentul nostru va descoperi și interesele personale ale colegilor, măruntelile lor învîrteli, afacerile semi-legale pe care le fac cu acordul tacit al celorlalți. Va vedea și cum se redefineste omul politic ajuns pe scaunul de deputat: nu ca un ales, ci ca un stăpîn. Un vechil pe moșie.

Orice fire cu un strop de simț etic ar ceda. Ar lua-o razna, și-ar da demisia sau ar încerca să-și reformeze colegii și abia apoi ar lua-o razna. Munca de gunoier e de o mie de ori mai acceptabilă: te minjești doar pe dinafară. Iată de ce parlamentarii români au atîtea drepturi și avantaje: salarii imense, dreptul la chiul, dreptul la înșelătorie, dreptul la argoanță, body-guardzi, mașini de serviciu și cite și mai cite. Nici nu mi se pare de ajuns pentru sacrificiul pe care-l fac, pentru ceea ce trebuie să înghită omul din ei în Parlament. De unde și dozele homeopatice de fecale despre care aminteam – metaforic, desigur. În plus, îți trebuie ceva țarie ca să înduri disprețul a milioane de oameni.

Da, nu există meserie mai grea și mai grețoasă ca asta! Acum înțeleg de ce, oricîte abuzuri ar face, oricîte privilegii și-ar aloca, oricîte aroganță ar emana, parlamentarii români par mereu nemulțumiți, frustrați și țifnoși. Nu-i puțin lucru să renunți la umanitatea ta și să devii... naiba știe ce: maimuță, robot cu burtă, animal de vot? Oricum, ceva mai puțin decât un om.

Dacă treceți vreodată prin București, vizitați-i la Casa Poporului și-o să vedeți că nu greșesc. Deși s-ar putea ca grădina zoologică să vi se pară mai atrăgătoare.

» **Poate pare previzibil, dar eu n-am reușit să găsesc o meserie mai grețoasă decât cea de parlamentar român. Senator sau deputat – totuna. Asta meserie greu de suportat! Psihic, nu fizic. Nu-i de glumă!**

LA LOC teleCOMANDA

Alex SAVITESCU

Sfârșitul televiziunii

Cinii își lăpăie, de regulă, voma. Unii ziaristi par a urma, cu zel, exemplul canin. Am asistat crucificat în propria-mi uimire la tâmbălaul de gust îndoielnic iscat în jurul sinuciderii aceluia elev de liceu înădră-gostit de profesoara de română.

Ce ne-a fost dat să vedem, de două săptămâni încoace, pe canalul OTV, întrece, cred, și cele mai aiuri-toare vise ale lui Dan Diaconescu despre senzațional. Cum s-ar zice, omul nostru și-a desăvârșit opera depășindu-se pe sine „înjuști”. Am urmărit perplexat cum „profa de română” era făcută în toate felurile, de la „Talpa Iadului” la „Văduva neagră”. Am văzut cum acest nefast personaj al audiovizualului, fost lider al studenților, vorbește cu tatăl aiurit de durere despre fiul său, mort de câteva zile, ca despre un picior de masă stricat. Nu știu dacă domina sa Luis Lazarus ori alt fluture de noapte prezent în garsonieră – dar nici nu mai are vreo importanță! – a lăsat eternității acea întrebare supra-realistă, aruncată-n părintele celui mort, și mai sufla când aji ajuns acolo, domnule... ?

Într-una din serile trecute, se punea sub semnul întrebării verdictul criminaliștilor, anume că a fost sinucidere. Ca să-și ridice cu orice mijloace propria versiune asupra cazului, cuplul Lazarus-Diaconescu a „primit” în emisiune telefonul unui oarecare domn Mihai, parcă, un individ care se prezenta drept săritor de trambulină (vorba lui Radu Coșău – „?! – n. mea”) și care încerca

să explice cum și de ce nu ar fi fost sinucidere. Comentariile sînt inutile. Mă aștept, dară, ca atunci cînd se va fi produs un schimb de focuri cu victime, cei doi corifei ai jurnalismului de cișmea să cheme în studiolul lor zgolbiu un prințator de fluturi cu plasa, pentru a explica impactul glonțului cu creierii victimei.

Limitele televiziunii au fost împinse mult prea departe. Poți duce o anchetă jurnalistică pe marginea unui caz: nimeni nu te împiedică să-ți legitimezi statutul de ziarist făcîndu-ți treaba. Dar una e ancheta și alta e aruncatul cu pietre ca pe vremea romanilor. Nimeni nu îți dă dreptul să îți arunci dejecțiile în libertățile unui individ. Una e să urmezi rațiunea și – „elementary, my dear Watson!” – omenia, alta, să folosești durerea unui părinte aiurit pentru a-ți aduce audiențe în emisiune. Pe scurt, povestea de față mi se pare la fel de abominabilă ca momentul de acum cîțiva ani, cînd o femeie și-a dat foc la Pitești, timp în care nici un mare ziarist prezent în zonă nu a catadicsit să îi întindă o mînă.

După toată nebulina asta, simt nevoia să evadez într-o poză salvată pe desktop-ul laptopului meu, primită de la bunul meu prieten, Cătălin. E, acolo, o casă singuratecă, ițită într-un virf de munte plin de zăpadă, din Finlanda. Presupun că în susul scandinav nu se prinde susurul OTV și, în general, nu găsești prin zonă picior de dîmbovițean.

– Don Juan! – Te rog, spune-mi DJ!

Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu s-a încheiat pe 3 iunie, cu o premieră semnată Andrei Șerban. *Don Juan în Soho*, povestea fără perdea a Don Juan-ului modern, scrisă în 2006 de britanicul Patrick Marber, după Molière, și pusă în scenă cu actori clujeni și sibieni, a ridicat publicul în picioare.

Veronica Niculescu

„Don Juan!”, strigă o voce la început. „Te rog, spune-mi DJ!”, răspunde Don Juan, iar astfel vechea istorie devine o poveste a zilelor noastre, în care seducătorul cîntă la baterie și petrece cu prostituate, băutură și droguri. O poveste în care publicul e prins ca-n mrejele seducției, căci luminile din sală se aprind uneori, transformînd spectatoriul în material didactic: cine e „accesibil”, cine e „futabil”?

„Luște-mă!”, imploră soția lui Don Juan, dar glasul ei abia se mai aude, iar trupul nu i se mai vede din mulțimea de corpuri dezgolite care o transformă într-o biată anonimă. De-acum, a devenit doar una dintre ele. Căsătorit de două săptămâni, DJ (Cornel Răileanu) e deja în căutare de noi plăceri. Îi pasă de plinsetele soției? Firește că nu. S-a căsătorit doar pentru a se putea culca cu o virgină care altfel nu i-ar fi cedat.

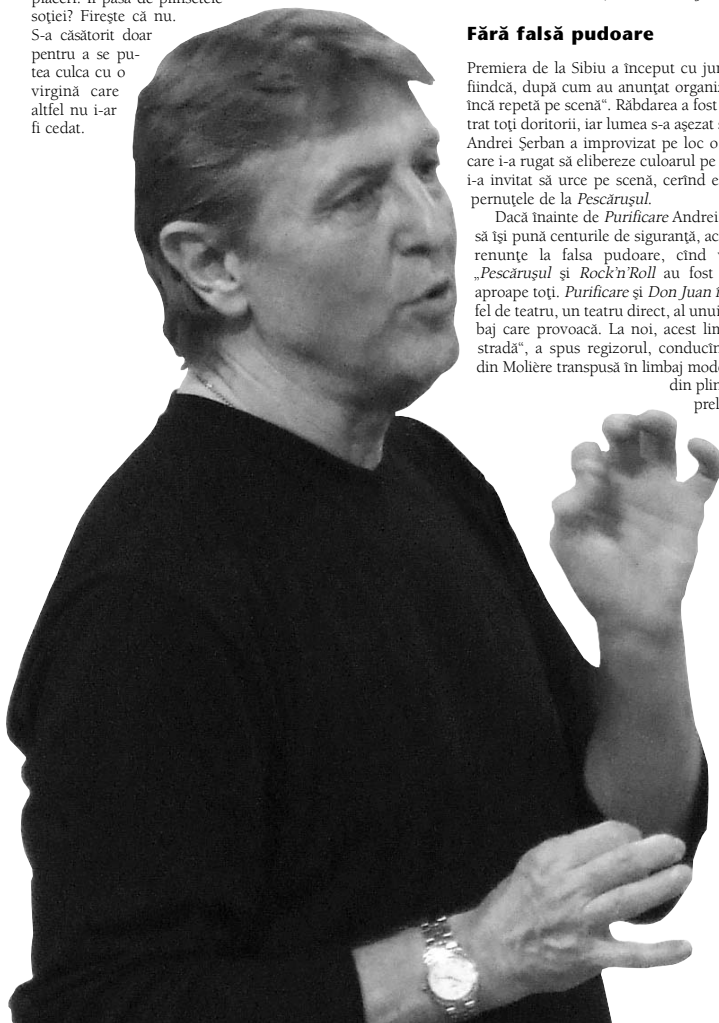
„M-a perversit...”, oftează nevastica părăsită (Ofelia Popii), amintindu-și de plăcerile gustate, și-o clipă nu-i mai pare rău. „Îl iubesc...”, plînge apoi și decide că nu poate să îl ierte. Frații o vor răzbuna. DJ are de ales: ori se întoarce la nevastă, ori va muri. Grupul răzbunătorilor crește, se alătură tinere seduse și abandonate, un tată decepționat, chiar și cei doi tineri slujbași care îl ajută pe DJ în dulcele mirșăvii.

DJ seduce cîntînd, femeile roiesc, viața e un carusel al plăcerilor, însă deodată cuceritorului îi este anunțat finalul apropiat. „La noapte!”, îi spune statuia cu care-a vorbit în parc după ce trăsese un „joint”. Să creadă? Și ce să facă? Să renunțe la stilul de viață numai de teama morții? Nici gînd! DJ sfinște ucis, toți tabără asupra lui cu cuțite, topoare, pumni și picioare, pentru ca la final el să repara vesel, performînd un solo îndrăcit la baterie, fiindcă Don Juan nu va muri niciodată.

Fără falsă pudoare

Premiera de la Sibiu a început cu jumătate de oră întîrziere, fiindcă, după cum au anunțat organizatorii, „domnul Șerban încă repetă pe scenă”. Răbdarea a fost răsplătită, fiindcă au intrat toți doritorii, iar lumea s-a așezat și pe jos, pe lîngă pereți. Andrei Șerban a improvizat pe loc o regie cu spectatori, pe care i-a rugat să elibereze culoarul pe care urma să se joace, și i-a invitat să urce pe scenă, cerînd echipei tehnice să aducă pernele de la *Pescărușul*.

Dacă înainte de *Purificare* Andrei Șerban a rugat publicul să își pună centurile de siguranță, acum a făcut un apel să se renunțe la falsă pudoare, cînd vine vorba de teatru. „*Pescărușul și Rock'n'Roll* au fost primite cu căldură de aproape toți. *Purificare și Don Juan în Soho* aparțin unui altfel de teatru, un teatru direct, al unui aici și acum, cu un limbaj care provoacă. La noi, acest limbaj e acceptat doar pe stradă”, a spus regizorul, conducînd publicul spre intriga din Molière transpusă în limbaj modern. Iar publicul a gustat din plin, mulțumînd cu aplauze prelungite, chemînd actorii la rampă înapoi, de cîteva ori.

Don Juan în Soho de Patrick Marber, după Molière, regia Andrei Șerban

Teatrul Național „Radu Stanca” Sibiu/
Fundația Art Act/
Teatrul Național Cluj

Cu: Cornel Răileanu, Ionuț Caras, Cristian Grosu, Silvius Iorga, Adrian Cucu, Ofelia Popii, Ramona Dumitrescu, Anca Hanu, Raluca Iani, Patricia Boaru, Dan Chiorean, Petre Băcioiu, Codruța Vasiliu

CITIȚI SĂPTĂMÎNA
VIITOARE ÎN REVISTAOBSERVATOR
CULTURAL

» Opinii și relatări de la Bookfest.

» Avanzpremieră: fragment din romanul lui Caius Dobrescu, *Teza de doctorat*, în curs de apariție la editura Polirom.» Rolling Stones: *A Bigger Band*.» Opinii: Sebastyén Székely, *Și eu sînt o țigancă împuțită*.

VICTOR EROFEEV DESPRE VIAȚA CU UN IDIOT:

„Cel mai bun spectacol făcut după vreo operă de-a mea”

Viața cu un idiot, povestirea lui Victor Erofeev considerată de Vladimir Sorokin cea mai bună povestire rusă a secolului XX, a zăcut trei ani într-un sertar. Motivul – autorul o citise unui prieten care îi spusese că e o porcărie... Mărturisirea a fost făcută la Sibiu, unde Erofeev a venit să vadă spectacolul realizat de Andriy Zholdak.

Veronica Niculescu

Cînd, după premiera *Vieții cu un idiot*, regizorul ucrainean Andriy Zholdak a anunțat că îl va aduce pe Victor Erofeev la Festivalul Internațional de Teatru, am crezut că promisiunea face parte din categoria celor care nu aveau să se împlinescă vreodată. Și, totuși, la festival ne-am trezit față în față cu autorul povestirii. Minunea a ținut două ore, timp în care scriitorul și regizorul, într-un fermecător tandem, au povestit și-au tot povestit.

O soluție estetică

Scriitorul Victor Erofeev, din a cărui operă s-au tradus la Editura Paralela 45, *Frumoasa rusoaică*, *Enciclopedia sufletului rus*, *Stalin cel bun* și *Cinci fluvii ale vieții*, a mărturisit că a mai fost în România, însă mereu în trecere. „Acum se creează acel contact creativ, artistic. Aș vrea să dezvolt această legătură”, a spus Erofeev după vizionare.

Spectacolul de la Sibiu i-a plăcut atât de mult, încît a declarat că este cea mai bună transpunere după *Viața cu un idiot*, deși s-au făcut și o operă, și un film. „Mi-a plăcut mult spectacolul, dar m-a mirat faptul că Andriy nu a creat o ilustrare a textului, a povestirii, ci a creat un spectacol independent, care are viața lui proprie. Aș avea chiar curajul să spun că acest spectacol este cel mai bun făcut după vreo operă de-a mea”, a mărturisit Erofeev, subliniind că montarea îndrăzneată a păstrat esența estetică a textului.

„E o povestire care nu are limite, și se pare la un moment dat că se va opri, va exista un deznodămînt, dar situația se repetă. Mi-a plăcut soluția cu cele trei ecrane și cele două spații închise.

Mulțumită acestora rezultă un spectacol pe care nu-l poți urmări cu doi ochi, spectatorul își poate crea propriul spectacol. Soluția e minunată, corespunde în mare măsură textului, care se bazează pe o soluție estetică”, a spus Erofeev, laudînd și performanțele actorilor.

Lenin sau nu?

Spectacolul de teatru *Viața cu un idiot* redă povestea unui cuplu din care a dispărut iubirea. Bărbatul e pedepsit să adopte un idiot și să îl țină un an acasă, pentru a-l reeduca. Vova-idiotul îi dezechilibrează și mai tare, dar apoi se petrece o minune: femeia se îndrăgostește de idiot. Rămîne însărcinată, ucide fatul, apoi moare și ea. Soțul ajunge la casa de nebuni, unde i se spune că Idiotul nu a existat, iar el și-ar fi ucis soția.

În așteptarea traducerii povestirii, am cerut autorului citeva lămuriri despre anumite interpretări apărute în cărți, care nu par însă să se regăsească în montarea lui Zholdak; regizorul pare să vorbească mai mult despre idiotul care există în fiecare dintre noi și despre idioții din jurul nostru, de la serviciu, chiar și de acasă. Ceea ce nedumerea era vehicularea unei posibile reprezentări a lui Lenin, a puterii sovietice, în personajul Idiotului Vova.

Erofeev a explicat: „Există foarte multe interpretări. Cea cu Lenin a apărut din două motive. Vova este diminutivul de la Vladimir, iar astfel a apărut ideea că acolo ar putea fi Lenin. Al doilea, Lenin a apărut în spectacolul de la Amsterdam”. Erofeev a adăugat că e fericit că lucrările sale au succes „în acele țări care nu iubesc URSS-ul” și că scriitorul își reprezintă țara, dar în primul rînd pe sine, insistînd pe ideea că

Victor Erofeev și Andriy Zholdak la conferința de presă organizată în cadrul Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu

unele texte le-a scris de parcă i-ar fi fost dictate din cosmos: „*Viața cu un idiot* a fost scrisă de mine, dar nu am scris-o eu. Cînd o citeșc uneori mă simt stînjinit. Cartea e mai mult decît mine”.

Erofeev a dezvăluit la Sibiu și incredibila poveste a „sertarului”: „*Viața cu un idiot* a fost scrisă în timpul URSS, în anii '80. Am arătat-o unui coleg, care mi-a zis că e o porcărie”. A pus manuscrisul într-un sertar și uitat a fost timp de trei ani. Apoi, la un Revelion, prietenii i-au cerut să citească ceva. A căutat prin casă și a dat peste unicul exemplar al povestirii, „împins de sertar, în spate, făcut armonica, arăta ca o hîrtie igienică”.

doarmă cu un text, ca să îl simtă”. Și așa a făcut. „Cartea intră în mine și altfel decît citind-o. Cartea se uită la mine, cum mă dezbrac, cu cine vorbesc la telefon, cartea capătă încredere în mine... Sîntem pe picior de egalitate, nu o tratez ca pe roaba mea...”, a mărturisit Zholdak.

Colaborarea dintre regizor și scriitor va continua cu un alt spectacol și cu un film pe care Zholdak îl va realiza despre Erofeev în trei orașe: Kiev, Moscova și Sibiu.

SALUTĂRI DE LA PETRILA DE ION BARBU

ZHOLDAK ȘI CĂRȚILE DRAGI

Regizorul Andriy Zholdak despre întîlnirea cu cartea. Monta *Hamlet* la Harkov și ieșise să se plimbe, pe o stradă unde era un tîrg, iar cărțile se înșirau pe un kilometru: „La jumătate de kilometru de teatru, ca un tîrg, am văzut ceva galben cu negru. Am luat cartea și am citit pe copertă: Victor Erofeev, *Viața cu un idiot*. Arăta interesant, am cumpărat-o, m-a costat cam un euro”. Ce a urmat a fost și mai interesant, fiindcă „regizorul trebuie să

I REALLY HATE MY JOB

Filmul regizat de Oliver Parker este o comedie jenantă, cu gaguri stupide și psihologie de Hallmark, din care nu mai poți salva decât, evident, jocul nebunesc al Oanei Pellea și cel al Alexandrei Maria Lara.

Dezamăgirile se vindecă repede la TIFF

Festivalul Internațional de Film Transilvania a dat iarăși lovitură. Aflat la cea de-a șasea ediție, cel mai important festival de acest tip din România se desfășoară în premieră anul acesta simultan la Cluj-Napoca și la Sibiu, Capitala Culturală Europeană 2007. Evenimentele speciale sînt de ambele părți de neratat, iar unele dintre filmele selectate sînt ele însele un eveniment.

Luiza Vasiliu

Chiar și promo-ul festivalului (un clip de jumătate de minut) e probabil cel mai bun de pînă acum. Realizat tot de Radu Muntean, clipul prezintă un casting de Nosferatu/Dracula, la care apare chiar împielitul în persoană, un tip docil, ba chiar puțin petic (din cauza colților imenși), dar cu o umbră de două ori mai înaltă decît el, care-l dă de gol. El e originalul, și noi îl avem, cam asta e ideea. Pe lângă vampir, mai avem la această ediție și Palme d'Or-ul 2007, tot original, venit direct de la Cannes, adică *4 luni, 3 săptămîni și 2 zile*, în regia lui Cristian Mungiu.

Filmul a deschis vineri, 1 iunie, TIFF-ul clujean, într-o sală de cinema de 1.000 de locuri, în care alte 400 de persoane au stat în picioare sau pe jos, pe scări. La final, minute întregi de aplauze au confirmat o performanță cinematografică pe care ne-o doream de mult, dar în care nu credeam foarte tare. *432* (titlul prescurtat) nu e încă un film despre comunism, pentru simplul motiv că perioada respectivă e doar decor, prim-planul constituindu-l însuși spațiul intim al personajelor, reacțiile lor într-o situație limită, motivațiile, alegerile lor. „Curățînd” filmul de orice dezvoltări inutile ale intrigii (de altfel, trama e foarte simplă: în ultimii ani ai comunismului, o

studentă vrea să facă avort, iar cea mai bună prietenă a ei o ajută), Mungiu reușește să-și expună personajele nu, eliberîndu-le de greutatea unei judecăți venite din exterior. Ele sînt ceea ce fac și ceea ce spun, iar chestionarea umanității lor (sau lipsei lor de umanitate) îi revine fiecărui spectator în parte. Unele cadre sînt att de lungi, încît ai impresia că ești la teatru, martor pe viu al unei drame de conștiință.

Condamnarea comunismului se face la Mungiu prin sancționarea unui anumit mod de gîndire, a pasivității și a morții gîndirii. Victima, așa cum afirmă regizorul la conferința de presă, nu este Găbița (personajul fragil al Laurei Vasiliu), fata care face avortul, ci Otilia, prietena ei (jucată răvășitor de Anamaria Marinca), singura care conștientizează drama, singura care știe ce i se întîmplă și ce trebuie să suporte. Pe lângă interpretarea formidabilă a celor două actrițe, cea a lui Vlad Ivanov (Domnul Bebe din

film, ginecologul), terifiant de veridică, vine să completeze galeria portretelor din comunism. Fără tortionari, deținuți, securiști sau turnători. Doar indivizi ca oricare alții, împărțiți, în mod ciudat, între bestii, aproape-oameni și oameni. Pînă la urmă, *432* este și un film despre prietenie, despre resursele neașteptate de omenie pe care, dacă facem un efort considerabil, le putem găsi în noi.

Puffball, în premieră mondială

Asta a fost prima zi de TIFF, așa încît toate filmele care au urmat au fost puse de fiecare dată în balanță cu *432*. A doua zi, sîmbătă, 2 iunie, a stat sub semnul premierei mondiale a filmului *I Really Hate My Job* (tradus destul de dubios: *Am o slujbă nașpa rău*), regizat de Oliver Parker, cu Oana Pellea și Alexandra Maria Lara (ei, fie, și cu Neve Campbell și Shirley Henderson). Acțiunea filmului se petrece într-o singură seară, într-un bar din Soho, protagoniste fiind 5 angajate care își urăsc locul de muncă. O comedie jenantă, cu gaguri stupide și psihologie de Hallmark, din care nu mai poți salva decât, evident, jocul nebunesc al Oanei Pellea (primul ei rol de comedie într-un film), care interpretează o foarte temperamentală sud-americană de stînga, și cel al Alexandrei Maria Lara, destul de surprinzătoare în postura de chelneriță studentă la Arte și cam săracă cu duhul. Premiera a beneficiat de prezența celor două actrițe, a regizorului și a scenaristei (care a fost și ea chelneriță vreo 10 ani, lucru care însă nu e o scuză).

O altă premieră mondială a umplut sala celui mai mare cinematograful din

Un festival care a depășit estimările inițiale

Dezamăgirile se vindecă însă repede la TIFF. Cu 160 de filme din 39 de țări, cu două master class-uri de excepție (criticul de film David Robinson și Wibeke Windelov, producătoarea onora dintre filmele lui Lars von Trier), cu evenimente adiacente (*Let's Go Digital* sau Campania de strîngere de fonduri „Împreună pentru Muzeu”), lansări de carte, dezbateri și, evident, petreceri. Răsfoind însă programul festivalului, dai din 5 în 5 filme peste unul șoc, cu scene dintr-alea și dintr-alelalte, experiențe-limită etc. Și deși genul ăsta de filme poate părea copleșitor ca număr, în realitate nu e așa. Un spectator mai la locul lui își poate alege traseul personal la TIFF fără incidente (deși tocmai incidente fac diferența; de exemplu, alergînd de la un cinema la altul, am confundat filmele și am ajuns în mijlocul proiecției scurtmetrajelor de groază, drept care am închis ochii cu îndărătnicie vreo 10 minute), la fel cum unul „nelalocul lui” își poate umple zilele de festival numai cu șocuri.

Dintre filmele din competiție pe care le-am văzut pînă acum, în afară de *432*, trebuie neapărat să menționăm *Antena* (Argentina, 2007, regia Esteban Sapir), un film alb-negru (aproape) mut, omagiu adus unor regizori ca Lang, Murnau sau Méliès. *Antena* e o distopie fantastică, tulburătoare și comică, despre un oraș în care locuitorilor li s-au furat vocile și urmează să li se fure și cuvintele. Iar dintre filmele în afara competiției, mă opresc la *Euforia* (Rusia, 2006, regia Ivan Vyrypayev), despre care spun doar că e splendid vizual, foarte bine jucat și emoționant.

Bref, anul ăsta TIFF-ul e un festival viu, care a depășit estimările inițiale – peste 11.300 de spectatori doar în primele trei zile, la Cluj, și care e de parte de a-și fi epuizat toate surprizele.

Cluj – *Puffball*, în regia britanicului Nicolas Roeg, legendarul director de imagine al unor filme precum *Dr. Zhivago* sau *Fahrenheit 451*.

Puffball e un film destul de ciudat, cu magie neagră, instincte dezlanțuite, obsesii și dureri nevindecabile, un film în care iubirea învinge pînă la urmă,

cam neconvincător și patetic. În loc de plăcerea de a vedea un film pentru prima dată în lume („un gest de cinema pur”, așa cum precizează foarte bine *Aperitif*ul, nr. 3), rămîne dezamăgirea de a fi spectator al unui film nesurprinzător și monoton.

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

SUPLIMENTUL DE CULTURĂ SE ASCULTĂ PE:

www.supliment.polirom.ro/radio.asp

O emisiune de George Onofrei și Anca Baraboi

„Nu sînt o actriță în România, cum

Interviu realizat de
Ana-Maria Onisei

Te-ai întors abia de cîteva zile de la TIFF, care s-a deschis cu 4 luni, 3 săptămâni și 2 zile. Ce ti-a plăcut din reacția publicului?

Reacția a fost impresionantă. Au fost aproape 2.000 de oameni acolo. În timpul proiecției, m-am uitat în jur, la expresiile spectatorilor, recunosc. Erau foarte deschiși și fără prejudecăți. Vedeam tineri mișcați... Publicul tînr e foarte greu de impresionat pentru că are acces la informație și este, prin urmare, la curent cu multe lucruri. Nu-l poți atinge sau surprinde ușor. Acești tineri dinamici și informați erau surprinși de ce vedeau în film. Asta m-a bucurat enorm. Și oamenii care cunosc
acesta

perioadă sînt greu de impresionat prin cine știe ce tertipurii artistice. Au fost în sală femei din generația părinților noștri, care au ținut să-mi spună că li s-a întimplat o poveste similară, că au simțit filmul, că și-au recunoscut propria istorie.

Cele mai mari emoții ale voastre s-au legat de această proiecție, de felul în care va simți publicul din țară acest film. De ce?

E firesc să fie așa, căci filmul acesta a fost făcut pentru România, nu pentru export. Abia în țară depășești bariera de limbă, sînt analogii și nuanțe pe care nici o traducere nu le poate surprinde. Aveam emoții și fiindcă în România lumea a devenit un pic cinică față de subiectele ce au legătură cu comunismul, cei din afară pot fi mai ușor impresionați. Noi trăim prea mult în trecut, iar poveștile acestea pot trezi în oameni o reacție de respingere, numai la menționarea perioadei sau a întimplării. Lumea a ajuns la saturație.

Te-au dezamăgit majoritatea „românismelor” care au ieșit la iveală după ce ai obținut premiul, felul în care au reacționat unii jurnaliști?

Da, foarte mult. Se pare că jurnaliștii au fost mult mai interesați de can-can-uri, decît de filmul în sine, de cum a fost el primit acolo, de problema morală pe care o pune. Au fost foarte puțini cei care au deschis subiectul despre acest aspect al filmului. Re-

gizorul Andrei Șerban a fost cel care a condus dialogul în acest sens, iar prezența domniei sale la conferința de presă ne-a onorat. Problema acestui film e altă de profundă! Și nu spun asta doar pentru că joc în el. Lumea e mai interesată de lucrurile superficiale, cum ar fi cîți bani se vor cîștiga de pe urma acestui film, cît fac eu ca actriță. Nu vreau să generalizez, dar au fost destule discuții pe tema asta. Ne-au oboșit și ne intristează.

Nu ai prins foarte mult din perioada comunismului. Cum ai lucrat la personajul Otilia? Ai făcut documentare, te-ai bazat pe povești și pe ce simțeau în acele momente că ai vrea să transmiți prin personajul tău?

Nu neapărat. Amintirile de atunci îmi sînt clare. Aveam nouă ani în 1987 – exact acum 20 de ani – și eram foarte conștientă de ce se întimpla în jurul meu. Îmi amintesc multe despre copilărie. Dar nu mi-au folosit amintirile în ceea ce o privește pe Otilia. Personajul are o altă vîrstă, iar copilăria mea e învăluită în alte culori și parfumuri. Însă am imaginație... și chiar dacă a existat foarte, foarte puțin timp între probe și începerea filmărilor, am avut la dispoziție materiale documentare, dintre care țin să menționez documentarul lui Florin Iepan, *Decreții*.

Cristi Mungiu povestește că nu te putea vizualiza defel în această ipostază, că nu îi părea potrivită. Și după ce te-a auzit rostind cîteva replici...

Am aflat și eu depre asta de la emisiunea domnului Marius Tucă. Dar cum să descriu episodul? Eram foarte entuziasmată

și volubilă și, probabil, de aceea s-a gîndit că sînt foarte departe de personaj. Dar, din fericire, a trebuit să mai dau și niște probe. Și apoi, chiar el a mărturisit, după primele trei replici nu mai avea nici un fel de dubii în legătură cu alegerea, fapt care mă fletează. Eu am simțit din prima – țin să-i comunic pe această cale – că trebuie să lucrăm împreună. A fost chimie, pur și simplu... Legătura aceasta specială și armonioasă există în continuare, deși n-aș putea spune că vorbim în fiecare zi, relația e foarte naturală, sîntem pe aceeași lungime de undă. E armonie.

Personajul a fost mai aproape de ce ești tu sau, dimpotrivă, un soi de provocare?

Am gîndit mai degrabă situația decît personajul, scos din context. Nu m-am gîndit că ar trebui să fac o schimbare formală puternică. Poate e un clișeu ce spun acum, dar m-a interesat fondul, nu forma. Am luat drept complimente cîteva întimplări de la Cannes, cînd jurnaliștii au fost foarte surprinși să mă vadă. Eram altfel în realitate, imaginea din film și imaginea mea de acum erau două lucruri alt de diferite. Probabil și pentru că, adevărat, în film nu zîmbesc foarte mult – nici nu am de ce –, îi zîmbesc o singură dată iubitului meu, și atunci amar. Cred că mă transform radical. Uite, încă o chestie interesantă, tot un mare compliment, referitor la rolul din *Sex Traffic*: după film, oamenii erau intrigati, m-au întrebat dacă sînt prostituată, dacă am trecut printr-o astfel de experiență. Iar la Cannes, dacă lumea a leșinat în sală, probabil că e într-adevăr foarte multă veridicitate și tensiune în film, foarte multă emoție.

Dar în echipă? Ai jucat ca în transă?

Nici pentru noi nu a fost o muncă ușor de făcut, din punct de vedere emoțional. Te transformă aproape fizic toate cele spuse și sensurile lor. Am încercat să nu mă pierd pe mine, să am cît mai mult control asupra a ceea ce fac, să mă stăpînesc. Spectatorul trebuie să se emoționeze, nu tu. Asta e lecția pe care o ții din școală. Nu poți să dai drumul la robinet, dacă faci asta ești pierdută. Așadar, mi-am suprimat orice pornire. Nu țin de patologic ce facem noi acolo.

Ai studiat vioara înainte să faci teatru. Diferă tipurile de emoție pe care le simți atunci cînd cînti și atunci cînd joci?

Nu foarte mult... Am studiat muzică atîta ani, dar am început să o înțeleg abia de cînd am ajuns la teatru. Acum, pot să petrec mai mult timp cu vioara.

Ai un compozitor preferat?

Am, mai degrabă, perioade. Acum cred că sînt cîntir-o perioadă Bach și Mozart, pe ei îi ascult cel mai mult.

Și în săptămîna Cannes-ului?

Nu mai știu, atunci eram într-o stare... Cred că muzica românească a anilor '80. E o piesă și în film, și lucrurile asta au legătură unele cu altele.

Obișnuiești să urmărești ce se publică despre tine sau interviurile pe care le acorzi?

Am renunțat la asta, recunosc, pentru că nu mi se pare un obicei OK. Unele lucruri pe care le spun sînt rătălmăcite, nu sînt conforme și, deci, nu mă reprezintă. În general, nu refuz dialoguri, însă de cînd am citit fraze care nu îmi aparțin și informații care nu sînt reale, sînt foarte selectivă...

„DESPRE PATRIOTISM NU PUTEM VORBI ÎN TERMENI COMERCIALI”

Imediat după anunțarea premiului, jurnaliștii de la talk-show-uri au început să invoce ideea brand-ului de țară și a faptului că filmul românesc ar putea fi noul mijloc de promovare a României în afară. Tu simți că ai contribuit, prin prezența ta în filmul acesta și în filmele străine, la „consolidarea” acestui brand de țară?

Despre patriotism nu putem vorbi în termeni comerciali. Cred că sentimentele și emoțiile puternice, în cazul în care sînt exprimate, trebuie exprimate în șoaptă. Pe copii e bine să îi săruți în somn. Relația dintre mine și țara mea e una foarte intimă și sînt foarte fericită că am făcut un film în românește, despre România, care a fost văzut și va fi văzut de milioane de oameni. A fost unul dintre cele mai importante momente din viața mea. Și nu vorbesc de Cannes acum, ci de momentul acesta, în care realizez că am făcut ceva pentru țara mea. Poate nu e așa, însă eu asta simt.

Cînd vom vedea 4 luni, 3 săptămîni și 2 zile? Ați reușit să rezolvați cîteva dintre problemele care au apărut între timp, legate de distribuție?

E mai bine să nu vorbesc despre aceste probleme... Din cîte știu, filmul va apărea pe ecrane în toamnă.

britanică născută scrie pe Internet“

» Anamaria Marinca s-a născut la 1 aprilie 1978. A crescut în Iași și timp de 12 ani a studiat vioara. Apoi s-a apucat de teatru. Este absolventă a Universității de Arte „George Enescu“. Rolul de debut în cinematografie i-a adus, în urmă cu trei ani, trofeul pentru cea mai bună actriță la British Academy Film and Television Awards (BAFTA). În filmul *Sex Traffic*, povestea a două fete din Republica Moldova care ajung în mâinile unor traficanți de carne vie, Anamaria Marinca o interpretează pe Elena Vișinescu. Este prima actriță româncă în al cărei palmares figurează un premiu BAFTA. În pelicula *4 luni, 3 săptămâni și 2 zile*, care a cîștigat Palme d'Or-ul la Festivalul de Film de la Cannes de anul acesta, Anamaria Marinca este Otilia. A mai jucat în *Tinerete fără tinerete*, în regia lui Francis Ford Coppola, iar în prezent filmează pentru un serial de televiziune produs de BBC. Actrița locuiește la Londra.

„MI-AM FĂCUT BAGAJELE ȘI AM PLECAT“

Ai plecat la Londra pentru a-l vedea pe Gael García Bernal într-o piesă de teatru a lui Lorca...

Povestea s-a întîmplat acum doi ani. Eram la Paris, unde traduceam o piesă a Gianinei Cărbunariu, numită *Kebab*, care acum e publicată la Editura Arche și care s-a jucat deja la Paris și în multe orașe din lume. Și m-a sunat un prieten să-mi spună de piesă – abia văzusem *Amores Perros*, care mă sensibilizase –, drept care m-am suit în primul tren ce străbate Canalul Minecii și m-am dus la Almeida Theatre, un teatru foarte intim, cu o sală foarte, foarte bună (acum vorbesc ca o actriță al cărei vis e să ajungă să vadă săli impresionante), unde Bernal juca în piesa lui Lorca *Nuntă însingurată*. Am făcut excursia asta, m-am dus acolo ca să-l văd pe Gael García Bernal, da! Care e un actor de teatru la fel de bun, asta dacă am autoritatea de a-mi da cu părerea.

Cum ai rămas?

După *Sex Traffic* m-am tot întors și am dat, timp de câteva săptămîni, probe de voce pentru dublare. Fi-rește, m-am mai întors și cu ocazia altor evenimente, așa că eram foarte mult timp plecată. Avusesem înregistrări pentru serialul *Hotel Babylon* și chiar în ultima zi de filmare am dat o probă cu Simon McBurney, la *Măsură pentru măsură* a lui Shakespeare, cu compania de teatru Complicite, o companie foarte rîvnită în România, niște legende, și compania, și Simon McBurney. Și așa am venit acasă pentru o săptămîna, ca să mă întorc la Londra pentru șapte luni. Am făcut un turneu prin toată lumea cu ei, timp de patru luni, din Polonia pînă în India. Apoi a urmat National Theatre... în fiecare seară. Spun asta, pentru că acolo se joacă șase zile pe săptămîna, iar două dintre ele, miercurea și sîmbăta, se joacă și matinal și spectacol pe seară. Cam pe aici e ritmul.

Părinții tăi, cu care ai o relație frumoasă și foarte apropiată, în ce fel au reacționat cînd ai plecat, pentru luni bune, acolo?

Adevărul e că am fost foarte independentă de mică și m-au cam lăsat să fac ce vreau. Ca dovadă, am ajuns foarte departe de casă.

M-am făcut bagajele și pur și simplu am plecat. Părinții mei sînt niște oameni înțelepți. Cred că s-au așteptat la această plecare, a fost o acțiune normală. Cum au fost și plecarea la Piatra-Neamț, și cea la București.

Și va fi plecarea din Londra... ?

(Rîde) Nu știu... Îmi place foarte mult orașul. Nu știu dacă vreau să plec de-acolo, iubesc Londra. Ori-cum, cred că sînt o fire nomadă.

Dar cum arată, propriu-zis, viața ta la Londra? Ai mulți prieteni acolo?

Nu mulți, ci buni. În Londra e o atmosferă foarte caldă și specială, datorită amestecului de culturi, de culori, de forme. Arhitectura orașului e spectaculoasă, îmbinarea de bun-gust dintre vechi și nou e unică.

Au existat motive neplăcute ale plecării tale din România?

Nu. Principala motiv ține de faptul că lucrez acolo. Eram nevoită să fac naveta Londra-București, București-Londra, de mai multe ori pe săptămîna. Veneam și plecam. La un moment dat, n-am mai rezistat fizic și așa am luat decizia. În plus, mai e și povestea mea de dragoste cu Londra...

Păstrezi însă multe și din povestea ta de dragoste cu România.

Da, fiindcă toate acestea sînt lucruri din viața mea. Eu sînt, în continuare, actriță a Teatrului Bulandra. Nu sînt o actriță britanică, născută în România, cum scrie pe Internet. Sînt româncă, voi continua să lucrez aici, iar asta e o alegere profund personală: sîntem cu toții cetățeni ai lumii.

La Londra sau oriunde în străinătate, ți s-a întîmplat să fii stînjinită de faptul că ești „actriță româncă“?

Nu. Sînt mîndră de țara mea, de poporul meu. N-am fost niciodată surprinsă sau privită astfel. Am lucrat în Franța și în Anglia pînă acum, iar în aceste două țări valoarea nu ține de naționalitate, de ce *background* ai. Ce știi să faci? Să vedem ce știi să faci, asta vrea să știe lumea.

PALINDROMAN

Serban FOARȚĂ

Roșul ușor e rozul iluzor

(Continuare din numărul trecut)

— Ce e de rîs în asta, deveni foarte principal, Vasile Elisav, subit. Nu-mi făceai caz chiar tu, duduie Nora, adineori, de *political correctness*...

— *Political ce*, întrebă Nora, intrigată.
— Ești extraterestră, dragă Nora, îi dădu Vasile riposta cuvenită.
— Sînt politicoasă, zise Nora.
— Dar nu corectă, nu corectă, interveni și Carmen Carpen.
— Și-o s-o cam pați, cam pați, cam pați, prezise profesorul Vasile Elisav.
— Aiurea, zise Nora, n-o s-o pați.
— Ba bine că nu, că nu, că nu, o tot țînură, ca niște papagali, pe-a lor, Carmen Carpen și Vasile Elisav. Corectitudinea aceasta, adăugară, într-un glas, cei doi, „is a term used to describe language, or behavior, which is claimed to be calculated to provide a minimum of offense, particularly to the racial, cultural, or other identity groups being...”

— Citați, întrebă Nora.
— Întocmai, ziseră cei doi, la unison.
Ca dintr-o carte, întări și Carmen Carpen.

— Ei bine, unde, oare, e „the minimum of offense” datorat acestui Sese...
... Seko Koko Ngbendu Wa Za Banga, dom profesor.

— Și de ce, duduie Nora, acel „ufffi!” (de ușurare, bineînțeles), după ce, isprăvind-o cu numele dodecasilabic indigen al congolezului Mobutu, ajungeți la heteronimu-i european de Joseph-Désiré?...

— Pentru că, fără îndoială, e mai ușor de pronunțat. Cred că sînteți, ambii, de acord că *Joseph* nu e tot aia cu *Ngbendu*.

— Dar dacă, ripostă Carmen Carpen, tot mai inflamată, *Joseph*-ul ăsta este, pentru aborigenii congolezi, congo-kinshazezi sau zairezi, tot atât de anevoie pronunțabil ca, pentru noi, *Ngbendu*!

— Trebuie să recunoști, Nora Aron, statuă colocoliturilor lor, domnul profesor Elisav Vasile, că argumentul este imbatibil.

— Ați înnebunit, întrebă Nora. Ce-i închișiția asta?
Corectitudine politică, afirmă anchetatoarea Carpen.

— *Political correctness*, făcu traducerea (sau, mai curînd, retroversivitatea) anchetatorului Elisav.

— *Political ce*, întrebă Nora, intrigată.
— Ești extraterestră, dragă Nora, îi dădu Vasile riposta cuvenită.

— Sînt politicoasă, zise Nora.
— Dar nu corectă, nu corectă, interveni și Carmen Carpen.

— Și-o s-o cam pați, cam pați, cam pați, prezise profesorul Vasile Elisav.

— Aiurea, zise Nora, n-o s-o pați. Mai curînd, are s-o pați limba voastră, dacă vă pun să spuneți după mine Sese Seko Koko Ngbendu Wa Za Banga. Are să facă, vreau să zic...

... entorsă, zise Vasile Elisav, redevenit neprincipal.
Torticolis, întări Carmen Carpen.

— Vrei să spui *tortus lingua*, o corectă Vasile Elisav, revenit la sentimente mai umane. Ca să continue,-n benignă ironie, prin rugămintea ca împrecinată să repete, drept amendă contravențională, numele dodecasilabic mobutian al inddezirabilului Désiré.

După ce trase aer în piept, numita Nora, pronunță dintr-o răsuflare sau, mai curînd, de parcă ar fi pipăit, mătâniei pe un șnur:

Sese Seko Koko Ngbendu Wa Za Banga.

— Ufff, exclamă Carmen, ușurată, mai înainte ca profesorul Vasile, lovind în masă cu un invizibil bățator de carne, să pronunțe, mișcîndu-și buzele, ca pești, fără sunet, sentința irevocabilă:

— *Not guilty!*

— *Not guilty!*

(Continuarea în numărul următor)

Vaginul din spatele genunchiului corect politic

<http://partners.nytimes.com/books/99/09/19/specials/self-bull.html>

Am să explic mai tîrziu ce vreau cu linkul către „New York Times”... Deocamdată, țîn să vă spun că, dacă l-ați considerat vreodată pe Eugenides un scriitor îndrăzneț, non-conformist, după ce veți citi Will Self veți realiza că primul scrie povești nemuritoare adaptate pentru clasele I-IV.

Bogdan-Alexandru Stănescu

Will Self este, categoric, unul dintre cei mai aparte scriitori britanici. N-are rost să facem nici o incursiune prin literatură sau muzică pentru a stabili că UK-ul a fost întotdeauna spațiul care a dat totul în ambele domenii... Will Self a pornit prin a scrie jurnalism (tare mă întreb ce ar face un asemenea jurnalist pe plaiurile mioritice – probabil l-ar trimite la cultură), după o adolescență petrecută copios în lumea alcoolului și a drogurilor. Lume pe care a părăsit-o cînd și-a dat seama, ca și Anthony Hopkins, că are o vocație: literatura. A apărut în „Granta”, în 1990, cu niscăiva povestiri care i-au adus renumele de cel mai original autor al momentului. În fine, după debutul cu proză scurtă, a comis romanul *Cucul și Pupața*, publicat reperor și în State. După care nu s-a mai oprit.

O noveletă și o fabulă

Hai să vedem, pe scurt, ce-i cu pasările astea: în primul rînd, cum nu-și dă seama celebrul Michiko Kakutani de la „The New York Times”, criticul oficial al revistei, nu avem de-a face cu două novelete, ci cu o noveletă și o fabulă. Noveleta, *Cucul*, o urmărește pe dragăța de Carol, o ființă realmente drăguță, în accepția britanică – de fată de la țară ușor

emancipată. Nenorocul ei face să-l cunoască pe Dan, care îi produce primul orgasm (de fapt, îl au împreună), după 3... mișcări.

Se căsătoresc: „Atunci cînd era cu Dan, Carol se simțea mereu cumva mai puțin femeie. Nu că ar fi definit vreodată ceea ce simțea în acești termeni”. La început, beau amîndoi pentru a se simți bine. După care Dan începe să bea serios. Bea atît de serios încît uită ce a făcut cu o seară înainte și altele treburile din categoria asta. Moment în care Carol realizează că-l disprețuiește pe acest bărbat slab, ușor efeminat, impotent și care roșește mereu cînd vine vorba despre sex. Cam tot în acest moment, lui Carol i se întîmplă ceva ciudat: îi crește un penis de toată frumusețea, penis care nu-i anulează însă precedentele „calități” feminine. Se abține pentru ceva vreme, timp în care Dan reușește să se înscrie la Alcoolicii Anonimi și să se abțină de la a mai pune băutura în gură. După care, într-o seară, ajunsă la deplina maturitate a penisului, îl îmbată și-l violează în toate orificiile posibile pînă-l omoară. Totul este povestit unui narator reconstruit total (cu semnalele de victimă sigură), de către „un profesor” mefistofelic, în vagonul izolat al unui tren de noapte. Profesorul se dovedește a fi chiar Carol, care îl face felul și naratorului.

Buuun..., fabula acum. Personajul, John Bull (Ion Popescu), mare amator

de rugby și jurnalist sportiv, este redistribuit de conducerea ziarului la secția mondenității (bine că nu l-au trimis la cultură) – primul pas spre o lentă efeminare. Într-o dimineață de mahmureală se trezește cu o rană urîtă în spatele genunchiului. Rană pe care doctorul său o descifrează a fi un veritabil vagin... un organ superb, pur, neatins... iată gîndurile doctorului Alan: „Ce orificiu! Prea rar se întîmplă să fie apreciat din punct de vedere estetic. Fărăbații se îndepărtează stînjîți de realitatea sa palpabilă. Îl ling și își strecoară degetele înăuntru, dar prea rar se întîmplă să-i adreseze o privire lungă și iubitoare. Preferă să se uite la el așa cum ar face un copil, ca la o ușă secretă care duce la camera plină cu dulciuri”. Pe scurt, doctorul Alan se îndrăgostește mai întîi de vaginul lui Bull, apoi de întreaga ființă a acestui rugby-ist amator. Care încă nu știe „ce are”. Avem de-a face cu două șocuri: cel al metamorfozului Bull, dar și cel al frumosului, anglicului doctor cu nevastă perfectă, casă cu peluza etc., care își crease o zonă tampon între existența sa adulterină și cea de bărbat-model. Cel din urmă trebuie să admită că s-a îndrăgostit de acest mutant purtător al erotismului total. Drept

SEMNAL

Ioan T. Morar, *Cartea de la capătul lumii. Noua Caledonie: la un pas de Paradis*, colecția „Hors collection”, Editura Polirom, 272 de pagini, preț 23.95 lei

„«Fericit cel care, ca Ulise, a călătorit în jurul pămîntului», spune un faimos vers. Ei bine, Ioan T. Morar a reușit o performanță care, la rîndu-i, ar trebui să-și găsească homerul: el a călătorit la capătul lumii! A locuit vreme de două luni într-un paradis de o paralizantă frumusețe, «o frumusețe care se risipește în gol», după cum o definește autorul, încercînd să înțeleagă alteritatea absolută. Cartea lui Ioan T. Morar este o mărturie că trăim într-un soi de «trib planetar». În care metafora colibei băștinașilor dotate cu antenă de satelit spune totul despre abolare distanțelor și a timpului. Ioan T. Morar a surprins Noua Caledonie într-un moment în care, sub presiunea vremii, se pregătește să sară – și o face cu grație de felină tropicală – din lumea arhaică în cea postmodernă. Probabil că peste zece ani paradisul neocaledonian va fi doar o amintire. Pînă atunci, să ne bucurăm alături de scriitorul care, departe de lumea dezlăntită, a avut norocul să trăiască două luni ca-ntr-un haiku boreal despre scoici, cocotieri, infinite plaje cu nisip albi și-o liniște de început de lume.” (Mireca Mihaies)

Caius Dobrescu, *Teză de doctorat*, colecția „Fiction Ltd”, Editura Polirom, 864 de pagini, preț 49.50 lei

Romanul lui Caius Dobrescu este o construcție monumentală, aiuritoare și amuzantă la culme, ridicată pe scheletul unei false teze de doctorat, scrisă de un oarecare Gică Ludu, fost consilier prezidențial, fost redactor al unei televiziuni private, personaj emblematic pentru tranziția României postdecembriște. Presărat, pentru a adormi vigilența unei Onorate Comisii doctorale, cu fragmente pseudoștiințifice și cu referințe bibliografice de un haz nebun (Persill, 1994; Touraine & Tourette, 1970; Blowjob & Blowjob, 1993; M maje & T taje, 1969), textul – care e de fapt istoria vieții „doctorandului” – devine o cavalcadă printre mînerie, aventuri cu yoghini și afaceri în care se amestecă Împăratul țiganilor, profesori universitari și politicieni (pe care, din nebagare de seamă, i-am putea confunda cu persoane reale).

care-l seduce pe bietul Bull, cu care incepe o frumoasă poveste de dragoste. Așa cum o începe o și termină, abandonînd bietul rugby-ist (cu tot cu vaginul său acum matur, pârșos și impur) pentru viața liniștită alături de familie...

Un stil atît de „diferit” față de tot ce citim acum

Cartea i-a plăcut foarte mult lui Michiko Kakutani. Atît de mult încît a lăudat-o în 90% din articol, făcînd o mulțime de trimiteri utile cititorului inocent (de la Kafka, la Ovidiu, decizînd în final – și corect, zic eu – că influența majoră trebuie căutată la Burroughs), după care își exprimă părerea de rău pentru faptul că Domnul Will Self își irosește talentul evident pe subiecte atît de misogine și de naive...

Ce vrea să spună poetul? Poetul e unul dintre cei mai ironici și mai cruzi scriitori ai momentului. Nu are nici un pic de milă față de societatea mustind de falsitate în care trăiește, nu are nici un pic de milă pentru femeile care sînt cu „falocentrismul” în gură ziua întreagă, nu are milă față de alcoolici (pe care-i descrie atît de bine și cu atîta „naturalism” încît te prinzi din prima că face sau a făcut parte din rîndul lor), nu are milă față de sine.

Stilul său e atît de „diferit” față de tot ce citim acum, lupta lui față de politicele sexuale sau războaiele de gen atît de percutantă, cartea lui muștește de intertextualism absolut nederanjant (profesorul citează din Byron, D.H. Lawrence, frații Grimm, Bakunin etc.) și părerile

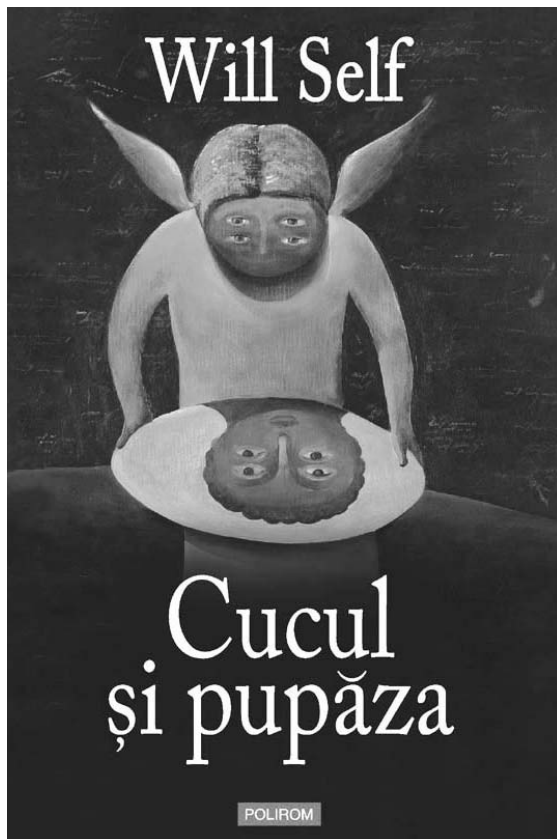
» **Cartea i-a plăcut foarte mult lui Michiko Kakutani. Atît de mult încît a lăudat-o în 90% din articol, făcînd o mulțime de trimiteri utile cititorului inocent (de la Kafka, la Ovidiu, decizînd în final – și corect, zic eu – că influența majoră trebuie căutată la Burroughs), după care își exprimă părerea de rău pentru faptul că Domnul Will Self își irosește talentul evident pe subiecte atît de misogine și de naive...**

lui atît de deranjante încît un cronicar de „New York Times” (numit și Kakutani) nu putea decît să-l savureze în secret, să-i facă o descriere superficială, pentru a-l plăti apoi lipsa corectitudinii politice și misogynismul. Corect: Claire, care încearcă să-și ia viața-n mîini și să fie puternică, ajunge un violator plin de caracteristicile cele mai urite ale masculinității, pe cînd sensibilul și dezorientatul Bill se transformă într-o femeie.

Și totuși, un personaj din noveleta lui Self are un mesaj foarte clar pentru domnul Kakutani: „Sper, de dragul tău, că nu consideri penisul lui Carol drept altceva decît este de fapt. Sper că nu

încerci să-i descoperi o simbolistică. Și mai sper că nu faci o analiză complicată a acestei povești, în mîntea ta bolnavă și curioasă. Și cînd spun curioasă îți dai seama că nu-ți fac un compliment, nu?” Sincer să fiu, am picat și eu în plasa simbolisticii cusute cu ață albă, pînă în clipa în care mi-am dat seama că Will Self se joacă, că țese pînze cu ochiuri prea largi pentru a vrea să te prindă în ele. Pur și simplu se joacă.

Apropo, pudibonzi, cei slabi de inimă, mironosițele sînt îndemnați să nu citească această carte: e absolut, dar absolut scabroasă, abjectă, pornografică, scatologică, imundă, minunată!

Will Self, *Cucul și pupăza*, traducere din limba engleză și note de Cătălina Necula, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 2007

CREPUSCUL CIVIL DE DIMINEAȚĂ

Emil BRUMARU

Evanghelia după Sanda Marin

Pe la 19-20 de ani, fiind pocnit de-un t.b.c. pulmonar, nevoit să stau mai mult timp într-un repaos aproape complet, citeam cărți care nu cereau nici un pic de „tensiune intelectuală”: mari volume cu rețete culinare, de fapt același volum, cartonat, gros, vârzos, slinos, rețelut cu patimă (pentru că am ajuns cunînd și la asta!), silabisit cu grijă, numai în gînd, interzicîndu-mi-se pe-atunci pînă și efortul vocal. Obiceiul mi s-a păstrat. Matur, dar și spre bătrînețe, simțindu-mă vinovat acum, după atîtea greșeli impardonabile și amoriuri smintite, mă incuam în casă cu cheia și, îngenunchind pe podele, recitam cu glas tare, îmbătut de miremele răspindite de bețișoarele parfumate, aprinse anume... psalmodiam pagini întregi din Sanda Marin. Singura femeie pe care am iubit-o cu adevărat, m-a pîndit, intrigată, și m-a surprins, crezînd (sau poate sperînd!) că o înșel. Cînd și-a dat seama de eroare era prea tîrziu. Mi s-au rătăcit mințile. Fui băgat la balamuc și îndopat cu medicamente cu nume ciudate, luate de-a valma, din miinile severe ale unor asistente cu sîinii mari și fundurile bombate. Înainte de a intra în sala unde se da mîncarea, de trei ori pe zi, adusă în găleți (o găleată felul unu, o găleată felul doi) de un fost primar alcoolic, la subsol, într-o încăpere sumbră, umedă, întunecoasă, am provocat la o partidă de ping-pong pe unica fețișcană beton, sosită din București la dezintoxicare, și m-am lăsat bătut măr în nenumărate seturi. (Între timp, medicul meu curant, om cu umor și cu mult bun-simț, mi-a dat o adevărată scrisă de mină și iscălită, prin care se dovedea că nu sînt nici Andreea Marin, nici Mihai Viteazul, cum a susținut, aducîndu-mi înjurii cu „ba pe pizza mă-tiil”, paznicul cu bulan

de la poartă, îngăduindu-mi-se astfel să pot ieși din incinta spitalului și cumpăra ce doresc de la magazinul de vis- -vis.

Doream chiloți bărbătești, cu prohab, și caiete cu papagal colorat pe copertă, unde îmi înțeam jurnalul din ce în ce mai intim. Adevărul e află în prezent la criticul literar Alex Ștefănescu, dăruiți lui cu ocazia unei vizite făcute mie la So-cola, cu promisiunea ca va apărea în a doua ediție a *Istoriei Literaturii Române Contemporane*, la iconografie.) Ea, fețișcana penală, eleva dintr-a unsprezecea, mi-a propus o „iarbă”, eu am acceptat... Înflăcărat, excitat, sublim, i-am declamat din instinct și memorie rețete de haleuri, îndeosebi preparate de organe, asezonate cu maioneze căcălău... Impresionată, sensibilă la frumos, peste noapte, a intrat în rezervă, șoptindu-mi să fiu animalic și imoral, și mi s-a dăruiit pe la spate. De-atunci o port în suflet ca pe o iconă, o scot uneori și o pup cu pasiune, rapid, ca să nu se prindă și alții... Ce-ar mai fi de adăugat? Cred că e necesar să stai din cînd în cînd, nu prea des însă, la balamuc. Leși de acolo foarte proaspăt, cu inițiativa, faci duș de cîte trei-patru ori pe zi, te razi cînd îți trăsnește... Și începi să achiziționezi iarăși cărți... Te uiți la televizor la meciurile de tenis pe zgură... pe iarbă... pe ciment... Poți umbra pe unde vrei, cît vrei, nu îți dă nimeni pumni plini cu pastile... Libertatea gesturilor tale capătă un sens, acela de scăpat de la nebunii! Ceilalți, cei rămași acolo, te regretă și dacă te întîlnesc (cum mi s-a întîmplat mie odată, la Bancpost, dînd nas în nas cu un cunoscut de la pavilionul *Crisis – dependenti, drogați, deprimați, sinucigași*) te întreabă: nu mai veniți pe la noi? nu vă mai internați?... ce păcat!!!

SEMNAL

Philip Ó Ceallaigh, *Însemnări dintr-un bordel turcesc*, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 440 de pagini, preț 28.95 lei

Însemnări dintr-un bordel turcesc, volumul de debut al lui Philip Ó Ceallaigh, este o colecție de 19 povestiri, cu care a cîștigat premiul Rooney pentru Literatură Irlandeză, Glen Dimplex New Writers Award și elogiile criticilor britanici și americani, care nu s-au sfîit, totuși, să se recunoască puțin depășii de lumea imaginată de autor. Și asta pentru că realitatea pe care o descriu cele mai multe dintre povestirile sale este perioada tulbură a tranziției de la nicăieri spre nicăieri în care pare să se fi împotmolit România postcomunistă. Lumea cartierelor periferice cu blocuri cenuși, apartamente îngheșuite, robinete care curg și acoperișuri desfundate, lumea satelor încremenite într-un Ev Mediu prelungit, a imigranților ilegali din Statele Unite și a prostituatelor ex-sovietice care fac carieră pe malul Mediteranei.

Sophie Kinsella, *Goana după cumpărături la New York*, colecția „Chic”, Editura Polirom, 396 de pagini, preț 29.95 lei

Aventurile simpaticei Becky Bloomwood, vechea noastră cunoștință din *Mă dau în vînt după cumpărături*, continuă! Deși și-a găsit marea iubire, are o nouă limită de creditare și mai și primește o ofertă de a lucra în New York, Becky se dovedește aceeași femeie cu principii ferme, unul dintre acestea fiind cel de a nu-și cumpăra mai mult de o pereche de pantofi odată. Bineînțeles, în afara cazurilor de dragoste la prima vedere. Nimeni nu știe mai bine decît ea că există și așa ceva. O pereche de sandale care-ți taie respirația. O rochie la vederea căreia îți se înmoaie genunchii. O geantă fără de care viața ta nu mai înseamnă nimic. Fiică răsfățată a epocii reducerilor oferite de marile magazine din Londra și New York, Becky începe o luptă crîncenă cu ea însăși, cu tentațiile consumiste care o înconjoară, cu superficialitatea unei lumi guvernate de imagine. Becky păsește cu nonșalanță pe muchia prăpastiei dintre adevăr și minciună, dintre dragoste și eșec sentimental, dintre dramă și comedie. Paradoxal, chiar pasiunea ei pentru excese de cumpărături o va ajuta să se descurce într-o situație ce pare fără ieșire.

BUCUREȘTI FAR WEST

Daniel CRISTEA-ENACHE

Poetul cu literă mare (II)

Deși venele poeziei lui Nichita Stănescu sînt străvezii, iar sîngele său e alb, deși ajungem să vedem prin ea, o înțelegem tot mai puțin, mai lacunar. Personal, i-aș oferi o medalie criticului care mi-ar dovedi că a înțeles pe deplin versurile din *Oul și sfera* sau *Laus Ptolemaei*. Sînt niște volume de experiment „în trepte”, în care lirismul se conceptualizează și se solidifică alternativ ori concomitent (!) și în care autorul explorează, cu o lucidă fantezie, posibilitățile combinatorii ale cuvintelor.

Cu toată forța germinativă pe care le-o conferă poetul, *cuvintele* încep să-i pară acestuia insuficiente: un fel de reflexii neconvingătoare ale unor adevăruri semantice incandescente. Faza de tinerete lirică a fost lăsată mult în urmă. Depășind cercul de viziune a sentimentelor și căutînd, acum, să instituie o viziune a cuvintelor, Nichita Stănescu va scrie... *Necuvintele*: un volum-limită, în sensul că nu se poate merge mai departe, pe drumul jalonat de el. Pagina de poezie nu poate aspira spre „un cuvînt care nu există” decît devenind un spațiu alb. Comunicarea însăși este ruptă.

Ceea ce nu îl oprește, totuși, din drum pe acest scriitor, pasionat căutător și reformator. El reușește să descopere o nouă bifurcație, scriind *În dulcele stil clasic* și oferind tensiunii și presiunii spre zero a modernismului o supapă postmodernă. În 1970, cu aproape un deceniu înainte ca primii noștri postmoderniști autorizați să-și fi făcut apariția. Poezia se întoarce, într-o buclă autoreferențială, către vîrstele ei anterioare, recupe-rînd, recondiționînd și mixînd limbaje, jucîndu-se cu parafraze și citate textuale, făcînd cu ochiul cititorului cultivat și bucurîndu-se, împreună cu

el, de noile descoperiri ale mai-vechiului. Important este mai degrabă cum se spune decît ce se spune. Poe-mele se contemplă lung în oglinzile șterse, căutînd unghiul cel mai potrivit pentru ca nota lor ludică și parodică să fie percepută. Nichita Stănescu se copilărește, aici, cu foarte multă seriozitate...

El va deschide, în deceniul ultim, și alte șantiere, căutînd cu aceeași fervoare filoaie lirice noi. Imaginea de final a operii sale este mai puțin clară, tocmai datorită dispersiei poetului nostru între diferite formule și structuri lirice. Dar cred că cititorul acestor rînduri a înțeles deja din ele că, de-parte de a fi o joacă sau o toană, poezia a fost pentru Nichita Stănescu un mod de existență. Unul mai adevărat, mai febril și mai chinător decît cel al strictei biografii: o căutare continuă și pasionată, un foraj de mare adîncime în straturile cuvîntului, făcută nu altfel decît cu ajutorul acestuia.

Într-adevăr, Nichita Stănescu a intrat încă din tinerete în manualele școlare; a avut ușa deschisă tuturor și un număr indefinit de prieteni; a strălucit și a cucerit (critici mohorîți și cititori iubitori de literatură, femei frumoase și invidioși colegi de breaslă); n-a rezistat la plăcerile omenești, prea omenești, de care a abuzat pînă l-au distrus fizic, la cincizeci de ani. Dar toate acestea nu sînt de ajuns pentru a compune portretul unui mare poet. Charisma omului, amintirea ei, s-ar fi risipit ca un fum dacă nu s-ar fi sprijinit pe o operă poetică de esență rară.

Este Nichita Stănescu Poetul, cu literă mare? Dacă aveți dubii, nu trebuie decît să-l (re)citîți, urmîndu-l și urmărindu-l de-a lungul și de-a latul poeziei sale. Citiți-l, și vă veți convinge.

Muzica memoriilor și a memoriei

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată” (Hermann Scherchen)

Victor ESKENASY, Radio Europa Liberă, Praga

Pînă aici istoria le este, în parte, comună. Altfel, diferențele între cele două societăți ale anilor care au precedat cele două revoluții, cea de catifea din Cehoslovacia și cea insurecționară din România, sînt substanțiale. N.C. Munteanu era, practic, singur, cu garda mereu ridicată în fața „cîinelui său, Securitatea” care, fără ureche muzicală, știa doar să lătre și să muște.

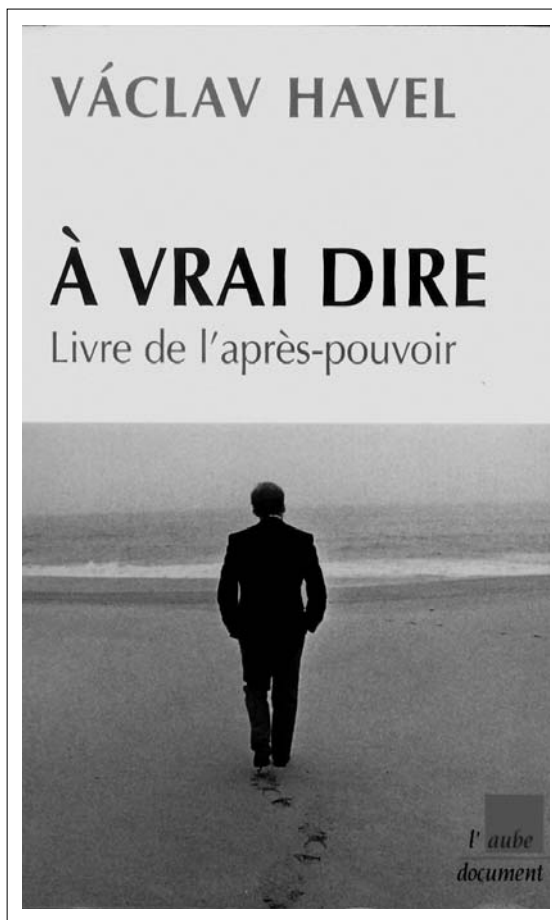
În jurul lui Havel, semnatarii cartei 77 erau relativ numeroși și, cum povestește el, de „orientările cele mai diverse. Erau troțkiști, comuniști reformatori, socialiști de variate tendințe, partizani ai liberalismului, ai democrației creștine, ai conservatorismului, ba chiar și din cei care refuzau să se lase închiși în vreun serrar politic”. Cine își poate imagina în

România „reuniuni și serate ale dizidenților”, altele decît puținele cu care se pot mîndri o mîna de scriitori și ziaristi ce nu-și asumau pe față ideea de dizidență? Pentru Havel, „lucrul cel mai fascinant este că existența unui imamic comun și a programului anti-totalitar comun, bazat pe ideea drepturilor omului, ne-a unit pe toți și că am tras toți de aceeași coardă”. De aceeași coardă... Concertul de voci într-o formă structurată, corală, este doar una din multele diferențe ce separă istoria recentă, pre-revoluționară, a Cehoslovaciei de cea a României.

Sînt, desigur, și lucruri care apropie cele două țări, iar Havel explică faptul că, după invazia trupelor Pactului de la Varșovia, din 1968, societatea cehoslovacă „a fost profund democratizată; nimeni nu mai credea în nimic, toată lumea se temea... În plus, fiecare țară, fiecare națiune, fiecare comunitate aplică propriile modele de comportament, condiționate de istoria lor, și le reproduce de la o generație la alta. Noi, cehii, am primit ca dotă o prudență maximă, o mare teamă de schimbări, lentoare, teamă de sacrificii, expectativă și scepticism [...] Pe scurt, cehii ezită timp îndelungat, așteaptă momentul propice, dar apoi fac ceea ce e de făcut, în măsura posibilului și fără să consimtă la mari sacrificii”. Sună a muzică familiară?... Și tot Havel explică: „...Trebuie să fi naiv pentru a crede că de la o zi la alta populația noastră – sau umanitatea întreagă – se va debarasa de orbirea ei, de egoismul ei, că va deveni altruistă și va accepta sacrificiile în numele cauzei bune”.

Există o sentință „naivă” la amicul meu N.C. Munteanu, care m-a făcut să redeschid cartea lui Havel și să scriu această scrisoare despre o muzică știută, cunoscută și nouă. Tatălui său adoptiv, cel care l-a denunțat la Securitate, îi plăcea la nebunie muzica lui Verdi și a fost cel care l-a dus prima dată la operă. Și, spune NCM, „sper că Dumnezeu l-a iertat, fie și numai pentru că îi plăcea atît de mult Verdi! Oamenii cărora le place muzica, chiar și înrăiți de viață, nu pot fi chiar așa de răi” [subl. mea. VE]. Din păcate, în mărînimia sa, cu siguranță în parte ironică, amicul meu se înșală. De la Hitler și apropiații săi de crime, pînă la Stalin și la cei, nu puțini, care sub o formă sau alta au cedat presiunilor sau propriilor slăbiciuni, colaborînd cu Securitatea, istoria îl contrazice total.

* Vaclav Havel, *A vrai dire. Livre de l'après-pouvoir, Notes, carnets et entretiens avec Karel Hvizd'ala 1986-2006*. Editions de l'Aube, 2007; Neculai Constantin Munteanu, *Ultimii șapte ani de-acasă. Un ziarist în dosarele Securității*. Ediție îngrijită și adnotată de Dona Jela. Curtea veche, București, 2007.

Centrul Național al Dansului

Vineri 8, sîmbătă 9 și duminică 10 iunie, orele 20:00, Sala Rondă

“Self Departure/ Self Descend”

Concept și coregrafie: Natașa Trifan
Interpreți: Natașa Trifan, Sandra Mavhima

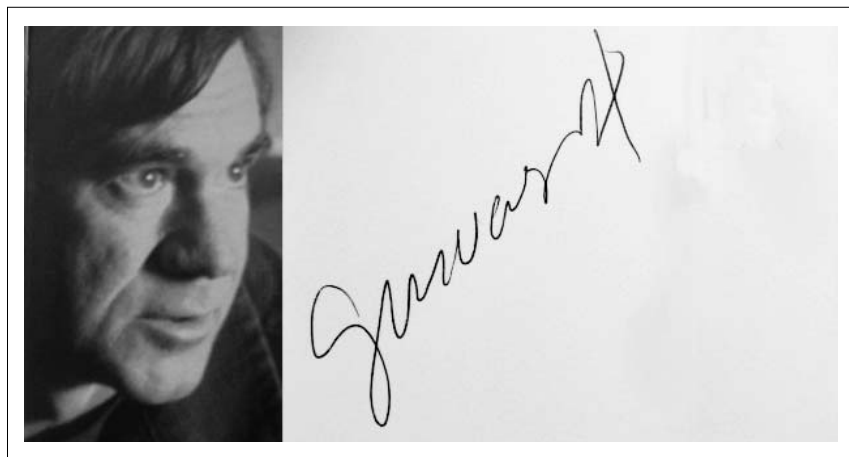
Sîmbătă 16 iunie, orele 20:00, Sala Rondă

“Switching the Body”

Idee și direcție artistică: Ion Dumitrescu
Realizare și interpretare: Eduard Găbia, Ion Dumitrescu

24-FUN alternativ Septembrie 2007 HotNews LiterNet.ro

La Cannes, românii cerșesc cu pechinezul și pisica

Festivalul de la Cannes, ediția 60, în fișii subțiri de hîrtie, care cum vin. Sms-ul lui Cristi Mungiu, răspunzînd la sms-ul meu cum că să n-aibă emoții, înaintea galei de închidere: „Cum să n-am... Îmi amintesc cuvintele maestrului, *may the force be with you!*”.

Pe urmă euforia, ți auzeam pe jurnaliștii străini înștințindu-și telefonic redacțiile – „v-am zis eu” –, aplauzele tuturor jurnaliștilor străini din sala cu calculatoare cînd Jane Fonda a apucat să spună doar 4 months... Acestea au fost, de fapt, cuvintele-cheie ale festivalului, singurele pe care le-am înțeles, pentru că erau folosite ca atare și strecurate prin fraze bizare în coreeană, rusă și alte limbi vorbite de jurnaliștii între ei ori la telefon. Mda, Cristian Mungiu a devenit cavalier Jedi. Și mai sint pe urmă lacrimile-n gît la auzul vestii că filmul lui Cristian Nemescu a luat premiul secțiunii „Un Certain Regard”, neputința de a viri reportofonul în gura celor din echipa filmului, care erau și mai emoționați și simțeau și mai mult lipsa prietenului lor.

Pe urmă, restul: șansa întîlnirii cu Gus Van Sant (foto), care mi s-a părut egal cu sine și cînd a dat interviuri, și cînd a urcat pe scenă să-și ia premiul. Bucuria că am luat autograf de la Wong Kar-wai. Ciuda că am ratat poza cu Michael Moore, la 20 de centimetri de el. Bucuria de a fi văzut trei filme care m-au uns la inimă: *4 luni, 3 săptămîni și 2 zile*, *Paranoid Park* de Gus Van Sant și *No Country for Old Men* de Ethan și Joel Coen. Plus bucuria umană de a vedea documentarul lui Michael Moore, *Sicko*, în care dulăul se îmbîlnzește și lasă politica pentru a regăsi umanitatea. Surpriza plăcută de a afla că n-a dorit să-și înscrie filmul în competiție. Moore a avut, de altfel, cea mai plină de miez conferință de presă a festivalului.

Și-au mai fost dezamăgirile provocate de multe filme din competiția oficială, ceea ce mă face să consider că selecția a fost

mult sub ce m-aș fi așteptat pentru o ediție aniversară. Ca regulă generală, filmele au fost alese după numele autorilor. *4 luni, 3 săptămîni și 2 zile* a avut pur și simplu bătă, pentru că a fost selecționat inițial în „Quinzaine des Réalisateurs”, pe urmă în „Un Certain Regard”, pe urmă cei de la competiția oficială, cărora inițial nu le plăcuse, au zis „hai să-l mai vedem o dată”. Și a luat Palme d'Or-ul. Vasăzică, nu e suficient să faci un film foarte bun, trebuie să ai și noroc și un agent de vînzări, cum e Wild Bunch, care să se bată pentru tine. Ce bine că juriul, așa cum i s-a spus lui Cristian Mungiu după gală, și-a propus să premieze filme, și nu nume.

Cea mai bună bere 1664

Promise Me This n-ar fi ajuns nici la Slobozia, dacă n-ar fi fost semnat de Emir Kusturica. O avalanșă de vulgaritate și prost-gust de nivelul lui *Păcală* se întoarce. Altă dezamăgire: *Le Scaphandre et le papillon*, pentru care Julian Schnabel a primit Premiul pentru regie. Nici el nu avea ce căuta în competiția oficială, dar e inspirat din drama reală trăită de redactorul-sef al revistei „Elle”, care în urma unui accident capătă sindromul „locked in”. Și era nevoie ca Franța să fie reprezentată în competiție. M-a luat „efectiv” somnul la *The Man from London* de Bela Tarr, cu un prim cadru de 12 minute nici nu era greu, și m-am și dus să-l văd, ca o floare, de la 10 seara. Un film trist și aducător de ghinioane. Producătorul lui s-a sinucis.

Altă dezamăgire – *Import/Export* de Ulrich Seidl, regizor pe care-l creditam și

FILM
Iulia BLAGA

care m-a convins că nu iubeste oamenii. Un film imoral, la care am stat, masochistă, pînă la final. La *We Own the Night* de James Gray, care a fost și el în competiția oficială, nu m-aș mai uita nici dacă ar fi singurul film pe care-l poți vedea sîmbătă seara la televizor. Schematic pînă la os, rigid, stereotip, prost jucat, cu o singură secvență de urmărire de mașini realmente antologice. A intrat probabil în competiție pentru că s-a implicat Canal Plus în producție și pentru că era nevoie de vedete – Robert Duvall, Joaquin Phoenix, Eva Mendes – pe covorul roșu. *My Blueberry Nights* de Wong Kar-wai, care a deschis festivalul, a stabilit performanța de a fi uitat pînă la sfîrșit. Primul film al hong-kong-ezului în America este făcut cu teamă și de aceea e o paștișă a succeselor trecute. Ca fofolia riscă să-l înghită pe acest cineast senzorial, care pierde tot dacă n-are un pic de substanță îndărătul glazurii.

Și au mai fost la Cannes: cei mai buni shrimpi pe care i-am mîncat buchet după gală, cea mai bună bere 1664 băută tot atunci, un prieten care m-a sunat de la București imediat după ce s-au anunțat premiile – „te-am sunat pentru că n-aveam cu cine să mă bucur” –, dar și „oboseala de Cannes” – de lume multă, de îmbulzeală, de căldura de-afară și de aerul condiționat din sală, care atacă rinichiul –, au mai fost și cele mai diferite rețete de tiramisu, țigani români care cerșesc mai nou cu pechinezul și chiar cu pisica. „Bună ziua!”, ne-a spus respectuos unul dintre ei, cînd ne-a auzit mirîndu-ne. Mai știi, la anul, dacă mă mai ții capacele, pot merge cu motanul să facem un ban de diurnă. Căci Cannes-ul e scump, iar redacțiile tot mai chivernisite.

PUBLICITATE

TEATRUL ODEON

Jean-Luc Lagarce

E doar sfîrșitul lumii

un spectacol de / mise en scène
Radu Așirim
scenografia / scenographie
Mihai Păcurar

RRR
Radio România Cultural

GRAFFITI
o interfață a culturilor europene

GRAFFITI
o luptă dreaptă în arena diversității

GRAFFITI
un roman la minut – decupat din istoria cotidiană

GRAFFITI
o emisiune realizată
la Radio România Cultural
în fiecare zi
de luni până joi,
de la ora 14:30

GRAFFITI
cu Adela Greceanu și Ioan Budura

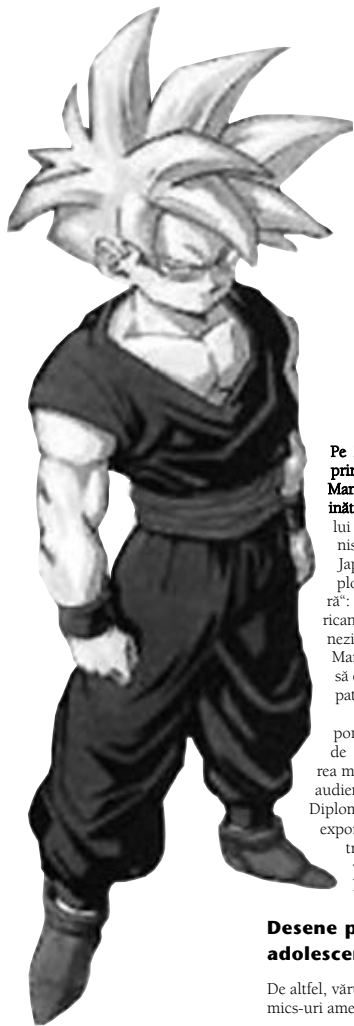
fm

Brașov 105 | București 101,3 | Craiova 101,1 | Cluj 101 | Iași 103,1 | Timișoara 100,7

Supermenii japonezi cuceresc lumea

COOLTURISME

Mădălina COCEA

Pentru copiii generației mele, lumea desenelor animate a fost împărțită în două: cea în care personajele plîngeau normal și cea în care se plîngea cu gura pînă la urechi, ochii reduși la două linii și pumnii strînși. Cea de-a doua categorie a fost asimilată vieții după revoluție, în care i-am lăsat în urmă pe Lolek și Bolek și am făcut cunoștință cu Sandy Belle, Candy, Dragon Z și pokémoni. Astăzi, inimile copiilor sînt cucerite nu doar de celebrele anime-uri japoneze, ci și de cel mai „mîndru” produs de export al culturii japoneze: manga.

Pe 2 iulie, Japonia va acorda primul „Premiu Nobel pentru Manga” unui artist din străinătate. La anunțarea Premiului Internațional Manga, ministrul Afacerilor Externe al Japoniei a vorbit despre o diplomatie de tip „pop-cultură”: așa cum foștii inamici americani au cîștigat inimile japonezilor cu personajul Popeye Marinarul, la fel Japonia vrea să cucerească lumea prin simpaticile personaje manga.

Pe lângă acest premiu, Japonia are chiar și un consiliu de experți pentru eficientizarea marketingului manga pentru audiența de pe alte continente. Diplomații asiatici speră astfel că exportul de pop-cultură se va traduce în final printr-un val de simpatie legat de politica externă japoneză.

Desene pentru adolescente

De altfel, vărul japonez al celebrelor comics-uri americane sau *bandes dessinées*

europene începe să-și găsească un loc din ce în ce mai bun pe piețele străine. Nu a produs încă personaje la fel de recunoscute ca Superman, dar a ajuns la o cifră de afaceri de 180 de milioane de dolari numai pentru piața din America.

Surpriza a venit din partea cititorilor sau mai bine zis a cititoarelor: dacă aventurile super-eroilor americani, bărbați îmbrăcați în costume peștrițe, erau citite mai ales de băieți, benzile desenate manga au un succes deosebit la fete.

Așa se face că revista „CosmoGirl” a introdus o rubrică specială manga, la fel ca și alte 40 de periodice americane.

Mai mult, în America, unde nu este nimic mai normal decît să înveți istorie sau chimie cu ajutorul benzilor desenate, o casă editorială a și decis lansarea unui volum manga care să-i ajute pe tineri să învețe vocabularul pentru testele de admitere la universitate – celebrele SAT.

Principalul exportator este TokyoPop, o companie care a adus cultura manga pe rafturile din fața ale librăriilor americane, pe Internet, pe ecranele televizoarelor sau în jocurile pe computer.

Romeo și Julieta cu bule

Francezii și belgienii încearcă și ei să-i împace pe Asterix și Tin-Tin cu personajele mai ciufulite și cu ochii mari din benzile desenate manga. Cu tiraje enorme pentru romanele grafice manga și un cunoscut apetit pentru benzile desenate, Franța a îmbrățișat cu ușurință BD-urile japoneze, devenind și gazda unui stil combinat, cunoscut sub numele de „Nouvelle Manga”.

În Marea Britanie, chiar și *Hamlet* a ajuns manga. O editură engleză a publicat opera condensată a lui Shakespeare în cărți realizate în stilul benzilor desenate japoneze.

Cu o scenă amplasată în Japonia zilelor noastre, în care își găsesc cumva locul și artele marțiale, povestea lui Romeo și a Julietei folosește liniile clasice de desen manga și o variantă modificată a vorbelor lui Shakespeare.

Fără o cultură tipărită a benzilor desenate, copiii români rămîn fani ai desenelor animate japoneze, difuzate din abundență la televizor. Și lumea lor s-a împărțit în două: cei care au și cei care n-au voie să se uite la Pokémon.

» Japonia va acorda, pe 2 iulie, primul „Premiu Nobel pentru Manga” unui artist din străinătate. La anunțarea Premiului Internațional Manga, ministrul Afacerilor Externe al Japoniei a vorbit despre o diplomatie de tip „pop-cultură”: așa cum foștii inamici americani au cîștigat inimile japonezilor cu personajul Popeye Marinarul, la fel Japonia vrea să cucerească lumea prin simpaticile personaje manga.

VOI N-AȚI ÎNTREBAT fără zahăr VĂ RĂSPUNDE » LUCRARE DE CONTROL

Scoateți o foale de hîrtie. Semnați, puneți data de azi... așa, și scrieți. Gata? Hai, Mandache, că n-avem timp să stăm după curu tău. Dogbănel este un băiat cuminte, ordonat, învață bine și are note mari. Scrieți ce vă spun, nu vă holbați la mine ca boii la poartă nouă. Dogbănel este un băiat cuminte, ordonat, învață bine și are note mari. E

din noua programă școlară, pentru bac. Ați scris, băi, mai-muțelor? Gheorghită, lasă vorba. Nici n-am dictat subiectul și deja vrei să copii de la Ilaș? Clasă de oligofrenii! Deci, lui Dogbănel îi plac pantalonii scurți, culoarea albastru, mașinile nemțești, filmele de comedie, Anna Lesko, cartofii prăjiți și profesoara de informatică. Se știu următoarele: Dogbănel are xy ani, o înălțime de 1, a metri, unde a

egal cu xy, totul la pătrat, + 4, și greutatea de a + 2 kg. Punctul 1: Dacă $x = y - 7$, aflați ce greutate, înălțime și culoare a ochilor are Dogbănel. Subiect notat cu 2 puncte. Punctul 2: Dacă Dogbănel sare de la geamul unui apartament aflat la etajul 8 al unui imobil cu 9 etaje, și atinge asfaltul la fix 2,4 secunde din momentul saltului, să se afle viteza cu care el lovește solul și temperatura asfaltului la ora 3 după-amiaza

într-o zi de vară. Se mai dă înălțimea blocului egală cu $xy + 2$ metri. Facultativ, să se afle pe ce nume e trecut imobilul de la geamul cărui s-a aruncat Dogbănel. 3 puncte. Punctul 3: Dacă pe profesoara de informatică o cheamă Crina, să se afle dacă are sau nu are cîine. 0,5 puncte. Punctul 4: Știind că temperatura în cameră era de 21 grade Celsius, să se afle numele firmei care a montat geamurile termopan și

salariul lui Dan Diaconescu de la OTV. 1 punct jumate. Și punctul 5: Folosind datele de la punctele 2 și 4, aflați câte rachete are președintele rus Vladimir Putin îndreptate asupra României. Asta e din istorie, cretinilor, în caz că nu știți. 2 puncte. Plus unu din oficiu, aveți fix 40 de minute. Pe care-l prind că copie îi pun 2 și-l dau afară. La școala ajutătoare trebuia voi să mergeți, nu aici. Handicapaților...

Calul de pe blog

De două ori pe lună vă prezentăm un best-of al însemnărilor de pe blogurile „Suplimentului de cultură”.

<http://www.supliment.polirom.ro/chitico/>

„CHITICO” » RĂZVAN CHIRUȚĂ

„Cal ia nebun, nebunul ia tura”

M-am îndrăgostit de un cal. Acum vreo săptămână, era la marginea orașului, păștea singur, nu știu de ce nu-l păzea nimeni. M-am îndrăgostit la prima vedere, pur și simplu l-am iubit de cum l-am văzut. Veneam de la Cluj, îmi vizitasem un bun prieten, și la intrare în București, pe partea dreaptă, păștea nestingherit acest cal.

Am oprit mașina, frâna bruscă m-a adus aproape de accident, am coborât și, cu multă, multă emoție, l-am invitat chiar atunci, pe loc, să vină cu mine.

Calul a acceptat. S-a scuzat că nu încapă în Tico și m-a rugat să-i dau adresa unde stau, vine el din urmă, mi-a zis. Și chiar a venit. Doamne, ce fericire, a venit calul meu alb, calul meu frumos. A sunat la interfon și l-am primit.

De o săptămână sîntem nedespărțiți, sîntem doar eu și el. L-am dus peste tot, m-a dus peste tot. Să ne fi văzut cum alergam pe Magheru, cum ne strecuram printre bolizi, în rond, la Roman. Am murit de plăcere și lui i-a plăcut, a mers la trap, a mers la galop, un galop de sănătate, cum spune vorba, un galop de fericire, cum l-am trăit noi.

BLOG-URILE SDC

Click pe poza sau pe text pentru a accesa blog-urile SDC.

<http://www.supliment.polirom.ro/teo/>

„JURNAL LDT.” » LUCIAN DAN TEODOROVICI

„Un cal și alte dobitoace”

Problema cu calul e următoarea: cam pe cînd mă perpeleam eu de mama focului să află ce vrăji au

mai făcut Dan Voiculescu și partidul său conservator, zăpăind pe diversele știri televizate și sperînd să mă scot cu un subiect strong pentru articolul meu de „Supliment”, dau brusc de cal. Pe ProTV. Apoi

pe TVR, parcă. Dacă n-o fi fost Antena 1. Sau și Antena 1. Calul ăsta, săracu', era prezent peste tot. Ști-re-a zilei. Așa că l-am uitat pe Voiculescu și m-am concentrat asupra animalului.

Animalul e (era?) din Bacău. Habar n-am cum a dus-o, ce talente speciale o fi avut, dacă era un cal cu obraz sau unul dintr-ăla pe care-l scoate țăranul în țirg pentru a-l face de rușine. Dar știu că șansa (neșansa?) vieții l-a dus spre punctul maxim al carierei sale, făcîndu-l vedetă TV. Așa-i oneori destinul. Te plăște de nu te vezi!

Pe calul băcăuan l-a pălit însă un avion, nu numai destinul. Sau, mai bine zis, l-a pălit destinul prin intermediul unui avion. Acum, majoritatea dintre voi știți probabil știrea, deci n-o să vă închipuiți că era vreun Pegas pe care l-a călcat avionul în zbor. Nu, era un cal amărît, poate o mîrtoagă, habar n-am. Dar unul care s-a vîrît pe pista aeroportului din Bacău, taman la fix ca să fie lovit în moalele capului de roțile unui avion în plină decolare.

VERBA WOLAND

Ruxandra CESEREANU

Leonor și fantezmele

Născută ca și Frida Kahlo în 1907, temperamental și sangvin provenind tot din ținuturile Americii Latine (recte Argentina), Leonor Fini a avut un destin longeviv față de cel al Friedei Kahlo (moartă la 47 de ani), trăind pînă la vîrsta de 89 de ani. Spre deosebire de Frida, obsedată de propria ei imagine prin care își transcria spaimile și angoasele, Leonor Fini nu a fost marcată de autoportrete, ci de fantezmele care o bîntuiau ritualic și pe care se ostina să le scoată la suprafață (sau mai exact să le interiorizeze dinspre suprafață spre lăuntru, traseul fiind, prin urmare, exact invers decît în cazul Friedei) ca pe niște coșmaruri îmbînzite și indulcite. Narcisismul ei a fost vizibil doar în galeria impresionantă de fotografii stranii, care proiectau în Leonor o femeie inabordabilă, intangibilă, însingurată, dar și teatrală (o îngerasă inegurată, așa cum apare fotografiată într-o gondolă, în timpul unui carnaval venețian de la jumătatea secolului XX). Apropiată de suprarealiști, dar fără să fi făcut parte dintre aceștia decât formal (însă admirată de mulți dintre cei celebri), Leonor Fini s-a menținut mereu la granița cu supapele inconștientului, pe care le-a parcurs în felul ei, solitar. Nu a fost interesată nici de opoziția feminin-masculin, nici de o politică a suprealismului ori una a fantezelor. Declarația despre propriile ei picturi este, însă, una neobișnuită:

Am vrut să pictez ceea ce aș fi dorit eu însămi să văd în pictura modernă. Iar ceea ce a vrut să vadă în pictura modernă au fost fantezmele. Trebuie precizat că acestea nu au fost niciodată monstruoase, terifiante, că nu au oferit un aspect de thriller pentru pictura Leonorei Fini. Fantezmele sale au fost întotdeauna molatece, catifelelate chiar, chipuri angelizate straniu de moarte și neant, trupuri delicat-subțirate, înconjurate de un halou tainic, emacieri animale, hierarizări personalizate prin contururi ceoșoase și aburi misterioși. Probabil misterul este categoria cea mai adecvată de analiză cathartică a picturii Leonorei Fini, cu siguranță misterul inefabil este cel care atrage magnetic privirea asupra picturilor sale încărcate suav de un thanatos picurat cu pipeta sau lovind ritualic precum o pufoasă picătură chinezească. Legenda morții sale nu a putut evita substratul misterului care a înconjurat-o toată viața. Birfele spun că Leonor Fini nu a murit de bătrînețe (deși la 89 de ani ar fi fost firesc ca lucrurile să stea astfel), ci fiindcă a primit vizita unei îngerese cu pălărie uriașă din penne (aripile îngeresei ar fi fost concentrate de fapt în pălărie), așa s-a zvonit) care i-a dăruit o misterioasă oglindă cu ape adînci. Se spune că, pentru prima dată în viață, în acea clipă, Leonor Fini s-a privit într-o oglindă și, de aceea, a și trebuit să moară.

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași” și „Gazeta de Sud”. Suplimentul se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași” și „Gazeta de Sud”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3. CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214.111, fax: 0232/ 214.111

Colegiul editorial: Emilia Chiscop, Florin Lazărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor-șef: George Onofrei

Redactor-șef adjuncț: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Florin Iorga

Rubrici permanente:

Adriana Babeți, Marius Babias, Bobi și Bobo (Fără zahăr), Emil Brumar, Ruxandra Cesereanu, Madalina Cocea, Daniel Cristea-Enache, Serban Foartă, Radu Pavel Gheo, Casiana Ionita, Florin Lazărescu, Doris Mironescu, Ana-Maria Onisei, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu, Constantin Vică. **Carte:** Luminița Marcu, Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu. **Muzică:** Victor Eskensay,

Dumitru Ungureanu, Răzvan Tupa. **Film:** Iulia Blaga. **Teatru:** Mihaela Michailov. **Arte vizuale:** Matei Bejenaru. **Carticatură:** Lucian Amariu (Jup). **Grafică:** Ion Barbu. **TV:** Alex Savitescu. **Ediția Națională:** Elena Vladăreanu, R. Chiruță. **Publicitate:** Oana Asaftei, tel. 0232/ 252294. **Distribuție / Abonamente:** Mihai Sărbu, tel. 0232/ 271333. Media Distribution S.R.L., tel. 0232/ 216112

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presei interne la poziția 2378. Pentru abonamente vă puteți adresa oricărui Agențiu Rodipet din țară sau oricărui oficiu postal. Citoriti din străinătate se pot abona la adresa: export@rodipet.ro.

Tarif de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Print Multicolor

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îi aparține autorului. „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri Newsin » Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază

ENȚICLOPEDIA
ENCARTA

Luiza VASILIU

GHID DE
FAPTE BUNE

Cea mai veche faptă bună de care-mi aduc aminte s-a întâmplat prin primăvară, când o bătrână m-a rugat s-o ajut să-și curețe *boule de neige*-ul din curte (un arbust cu flori mari, albe, ca bulgării de zăpadă). Nu mai știu de ce trebuia curățat, dar important e că m-am oprit din drum și că am ajutat și eu cum am putut. De atunci, viața mea de om care face, ocazional sau chiar rar de tot, fapte bune a mers mai departe, fără vreun incident care să-mi fi rămas în minte. Am încercat tot timpul să păstrez echilibrul între lipsa de idei preconceptuate (poți ajuta pe oricine, indiferent de cât de dubios arată) și o doză de realism (nu poți ajuta chiar pe toată lumea!). Până ieri, când două evenimente petrecute în aceeași zi și în același oraș mi-au dat de gândit. Cam pe la orele prânzului, o bătrână roagă o studentă s-o ajute cu sacoașă până sus, în capătul străzii. Studenta e drăguță, ia sacoașă și urcă. Bătrîna se plînge că o doare tiroida (normal, e miezul zilei și un soare foarte puternic). Ajunsă sus, o roagă pe studentă să-i ia un pachet de covrige – dar numai de la aprozar (fata se duce, la aprozar n-au covrigi, așa că face un mare ocol pînă la magazinul din campus și ia de-acolo). Bătrîna cere mai mult, s-o treacă și strada, apoi s-o ducă și pînă la colț, chiar pînă la casă. Studenta se grăbește, așa că o lasă pe bătrîna de partea cealaltă a străzii, se scuză și pleacă. Nu primește decît un „mulțumesc oricum”. Seara, altă studentă așteaptă la trecerea de pietoni să se facă verde. Lîngă ea, o țigancă bătrînă în cărucior cu roțile. O roagă s-o treacă strada. Fata cade pradă corectitudinii politice, apucă minerele și împinge. Căruciorul e greu și nu poate ține linia dreaptă. Țigancă vociferază, dă indicații. Pe partea cealaltă de stradă, cere să fie dusă mai departe. Studenta mai împinge puțin (oamenii se uită ciudat – ce-i asta, film?), dar se grăbește să ajungă undeva. Își cere scuze, spune că e greu și nu mai poate împinge. Țigancă urlă disperată să n-o lase în mijlocul drumului și aruncă niște blesteme pe care, din fericire, fata nu le-a priceput.

Ce concluzie am tras eu din toate astea? Că ar fi cazul s-o las mai moale cu facerea de bine (pentru că orice faptă bună are și ea o limită). Asta, evident, pînă apare următoarea bătrînă.

Exerciții de credință

Ce se întâmplă cînd cugetul începe să trîndăvească, adormit de lentoarea aspirației umane (meschine și egoiste) către liniște, confort și finitudine? Uitarea sau pur și simplu izolarea, refuzul direct și conștient al sinelui tău ajung să ia locul conștienței vitale, ancestrale, a exercițiului prin credință. Apropierea de Dumnezeu se reduce la respectarea unor cutume ce au mai degrabă valoare utilitară decît spirituală. În timp ce moartea ni se înfățișează ca o ciudățenie abstractă, iar teama de cele nelumeste și alungată printr-o rușinoasă, dar sănătoasă indiferență.

Ana-Maria Onisei

Astfel, întrebîndu-vă (autorul însuși o mărturiseste: „Am căutat mereu să agi, mai mult decît să instruiesc”), vă puteți apropia de *Jurnalul intim* al lui Miguel de Unamuno (traducere din limba spaniolă, note și cuvînt înainte de Sorin Mărculescu, ediția a II-a). Nu e o lectură ușoară și, mai ales, o lectură tipică, nici una revelatorie, deși jurnalul constă în numeroase revelații. Aș privi cartea – și v-aș recomanda să o priviți la fel – ca pe un pariu al nostru, al cititorilor nespecializați, dar pofticioși, cu propriile limite lectoricești. Și, mai ales, ca pe un exercițiu de voință: ca să înțelegi *Jurnalul* lui Unamuno trebuie să crezi, iar ca să crezi, trebuie mai întîi să vrei să crezi. Poziția e una personală, dubitativă, căci viața spaniolului, cu numeroasele ei întîmplări tragice, îi provoacă starea de alertă și dorința de reîntoarcere la credință.

Cu multe dileme veți
rămîne în urma lecturii

Tot ceea ce consemnează Unamuno aici se învește din poziția sa față de moarte: confruntarea omului cu sfîrșitul îi

determină comportamentul, îi reconfigurează atitudinea, îi re poziționează viața. Iar trăirea îi devine obsesie, în acest caz, pentru analiză. Mărturisirea celor mai adînci gânduri ale autorului te face să reevaluezi, măcar atît cît stai cu cartea pe brațe, propria atitudine față de misterele zilnice, învățăturile biblice și tentația indiferenței. Gîndurile „intime” vin ca o tragere de mîncă înșpre conștientizarea faptului că, pînă la urmă, cea mai gravă „formă” de moarte e „moartea spirituală”. Cu asta și cu multe dileme veți rămîne în urma lecturii. Și cu o declarație foarte frumoasă despre apropierea de Dumnezeu: „Nu-l simțeam pe Dumnezeu viu, care sălășluiește în noi (...), pînă cînd a bătut la inima mea și m-a cufundat în neliniști de moarte”.

» „Cînd oare vom fi liberi de timpul ireversibil și ireparabil? Dacă deodată, sănătoși fiind, am vedea că începem să orbim, că obiectele ni s-ar estompa, că bezna ar avansa, oare nu ne-ar cuprinde groaza? Și ce-are de-a face moartea cu orbirea? Și chiar mintea care-și conține propria stingere se va stinge ea însăși treptat și-și va conține stingerea în chip tot mai obscur și, înfricoșăți de aceea slăbire treptată a percepției, semn cert al sfîrșitului său, am vrea să ne opunem, asemenea cuiva care, doborît de somn, încearcă să și-l domine și deschide ochii?” – Miguel de Unamuno, *Jurnal intim*

Scrisul și descrisul

Exceptînd grădinița și vreo două clase din primară, nu cred să fi avut o pasiune aparte pentru cărțile cu poze. Am trecut destul de repede de hopul imaginilor frumoase colorate, oferite pe tavă, preferînd buchiiile negre, pe fond alb, care mă implicau în lectură, îmi stîrneau propria imaginație. Era suficient să citec în poveștile noastre că Făt-Frumos a ajuns la un „palat de aramă/ aur/ cleștar” și nu-mi mai trebuiau poze sau descrieri amănunțite. În schimb, îmi amintesc o serie de cărți – fascinante, de altfel – în care nu reușeam să

„văd” un castel, deși era descris pe zeci de pagini. Ci-team primele două și apoi săream peste ele, pînă dădeam de firul poveștii.

N-am putut să înțeleg niciodată de ce dacă, de exemplu, personajul n-are altă treabă decît să traverseze liniștit o pădure, autorul trebuie să mă poarte printre brebenei, lăcrămioare și toporași. Îmi doaream să mă scutească de zumzăitul surd al albinelor, de susurul izvoarelor și de ciripitul păsărelelor. Mie să-mi dea pădurea că mi-o imaginez eu.

Avem – și observ că încă mai am – o problemă cu descrierile inutile, cu abundența detaliilor irelevante, care nu fac altceva decît să întindă inutil un *story*. Nu știu dacă-i bine sau rău, dar și astăzi, sînt surprins să constat că încă se mai scriu cărți, considerate de mulți chiar foarte bune, la care simt nevoia să sar peste pagini întregi.

Dacă, să zicem, îți duci personajul (și, implicit, cititorul) pe peronul unei gări, ce rost are să insiști interminabil pe descrierea gropilor din asfalt, a firimiturilor ciupite în grabă de trei

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Florin LĂZĂRESCU

vrăbii zgribulite, din fața unui băiat cu geacă roșie, fes deșirat și pantaloni de trening, pe vocea obsesivă care se aude dintr-un difuzor: „Trenul X pleacă în cinci minute în direcția cutare”? Dacă autorul îmi face asta, mă aștept să creeze un personaj din băiatul cu geacă roșie, încep să cred că vocea din difuzor o va lua razna la un moment dat și va anunța cotele apelor Dunării. Dar nu, scriitorul tocmai mi-a servit o lecție de „atmosfera”, mi-a arătat

cît de magic știe el să întoarcă și să întindă frazele. Pe mine unul – cititorul de bună-credință, care nu se află la prima carte –, așa ceva mă scoate din sărite, de vreme ce în cazul de față, pentru „atmosfera”, era de-ajuns să folosească un cuvînt precum „agitație” sau „foială”.

Îmi place să citec cărți cinstite, care să nu-mi descrie, de dragul „atmosfera”, o Mărie căreia nu i se întîmplă nimic și o pălărie pe care n-o folosește niciodată.

ISSN 1584-8272

